

Vliv migrace na bezpečnost státu a jeho obyvatelstvo

Bc. Patricie Vránová

Diplomová práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Patricie Vránová**
Osobní číslo: **L19729**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Vliv migrace na bezpečnost státu a jeho obyvatelstvo**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši na dané téma a formulujte teoretická východiska pro praktickou část.
2. Analyzujte současný vliv migrace na bezpečnost České republiky a jeho obyvatelstvo.
3. Analyzujte rizika migrace v České republice a jeho vlivu na bezpečnost státu a obyvatelstvo.
4. Navrhněte doporučení a inovaci pro minimalizaci vybraných rizik.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BEVELANDER, Pieter and Bo PETERSSON, ed. *Crisis and migration: implications of the Eurozone crisis for perceptions, politics and policies of migration*. Lund: Nordic Academic Press, 2014. ISBN 978-91-87351-30-3.
2. BŘICHÁČEK, Tomáš. *Unie ve víru migrační krize*. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 9788075420237.
3. KLAUS, Václav a Jiří WEIGL. *Europe all inclusive: a brief guide to understanding the current migration crisis*. Prague: Václav Klaus Institute, 2017. ISBN 9788075420312.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Miroslav Tomek, PhD.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **14. května 2021**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 7. 5. 2021

Jméno a příjmení studenta: Bc. Patricie Vránová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá vlivem migrace na bezpečnost státu a jeho obyvatel. Migrace zde vždy byla a vždy bude, ale dnes se setkáváme s trendem ekonomické migrace. V tomto případě lidé z třetích zemí míří do vyspělé Evropy a snaží se najít lepší život. Státy Evropy musí rozhodnout, zda lidé, kteří přichází, potřebují pomoc, azyl nebo jsou zde nelegálně. Je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a praktickou. Cílem teoretické části je seznámit se základními pojmy v oblasti migrace a bezpečnosti státu na základě prostudování dostupné literatury. Cílem praktické části je posoudit rizika migrace na bezpečnost České republiky a jeho obyvatel. Na základě zjištěných rizik navrhnout opatření na snížení těchto rizik. Výsledkem práce jsou návrhy na snížení rizik migrace.

Klíčová slova: azyl, bezpečnost, migrace, obyvatelstvo, stát, uprchlík

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the effect of migration on the security of the state and his inhabitants. Migration has always been here and always will be, but today we are facing a trend of economic migration. In this case people from third countries are coming to Europe and trying to find better life. States of Europe have to decide if people which come need help, azyl or they are here ilegal. It is divided into two parts, theoretical and practical. The aim of the theoretical part is to get acquainted with basic concept of migration and safety of the state based on the study of available literature. The aim of the practical part is to assess the risks of migration on the security of the state and his inhabitants. Based on the identified risks propose measures for reduction these risks. The result of the work are proposals to reduce the risks of migration.

Keywords: asylum, safety, migration, inhabitants, state, refugee

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své diplomové práce panu doc. Ing. Miroslavu Tomkovi, PhD. za ochotu, věnovaný čas, odborné vedení a za poskytnutí cenných rad a připomínek, které mi pomohly při zpracování mé diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat svému manželovi za trpělivost a podporu při zpracování této práce a také celé své rodině za podporu při celém studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 PRÁVNÍ UKOTVENÍ MIGRACE V EVROPSKÉ UNII A V ČESKÉ REPUBLICCE.....	13
1.1 PRÁVNÍ NORMY EVROPSKÉ UNIE V RÁMCI MIGRAČNÍ POLITIKY	13
1.2 PRÁVNÍ NORMY ČESKÉ REPUBLIKY V RÁMCI MIGRAČNÍ POLITIKY	15
1.3 VYBRANÁ ODBORNÁ LITERATURA V OBLASTI MIGRACE.....	16
1.4 ORGANIZACE A INSTITUCE ZABÝVAJÍCÍ SE MIGRACÍ OBYVATELSTVA	17
1.5 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	20
2 POLITIKA EVROPSKÉ UNIE V OBLASTI MIGRACE.....	23
3 VÝZNAM MIGRACE OBYVATELSTVA PRO SPOLEČNOST.....	26
3.1 MIGRACE OBYVATELSTVA	26
3.2 MIGRAČNÍ TEORIE	27
3.3 DŮVODY MIGRACE OBYVATELSTVA	28
3.4 VÝBĚR OPATŘENÍ PROTI MIGRAČNÍ KRIZI	28
3.5 BEZPEČNOST ČESKÉ REPUBLIKY	29
4 ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI	32
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
5 VÝVOJ A SOUČASNÝ STAV MIGRACE OBYVATELSTVA V ČESKÉ REPUBLICCE.....	34
5.1 MIGRACE OBYVATELSTVA V LETECH 1989-1999	34
5.2 MIGRACE OBYVATELSTVA V LETECH 2000-2010	38
5.3 MIGRACE OBYVATELSTVA V LETECH 2011-2019	41
6 MIGRAČNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY	45
7 POSOUZENÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICCE.....	49
7.1 POSKYTOVÁNÍ MEZINÁRODNÍ OCHRANY A AZYLU.....	49
7.2 ZÍSKÁNÍ ČESKÉHO OBČANSTVÍ	51
7.3 DOBROVOLNÝ NÁVRAT CIZINCŮ DO SVÉ VLASTI	52
7.4 READMISNÍ DOHODY	52
8 POSOUZENÍ RIZIK MIGRACE NA BEZPEČNOST STÁTU A JEHO OBYVATEL.....	53
8.1 VLIV MIGRACE OBYVATEL NA BEZPEČNOST STÁTU A JEHO OBYVATELSTVO.....	53
8.2 APLIKACE METODY WHAT – IF NA PROBLEMATIKU MIGRACE	55

8.3	APLIKACE MATICE RIZIK NA PROBLEMATIKU MIGRACE	56
8.4	APLIKACE İSHIKAWA DIAGRAMU NA PROBLEMATIKU MIGRACE	59
9	NÁVRH NA MINIMALIZACI RIZIK MIGRACE	62
	ZÁVĚR	64
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	73
	SEZNAM OBRÁZKŮ	74
	SEZNAM TABULEK.....	75

ÚVOD

Migrace znamená přesun většího počtu lidí z jednoho místa na druhé. V dávné době lidé migrovali často za potravou nebo za výhodnějším územím. Toto změnil začátek pěstování rostlin a lidé se začali usazovat na jednom místě a budovat vesnice a později města. Lidé se přesouvali za potřebou území a rozšiřování a upevňování vlivu své moci.

V posledních pár letech je velký příliv lidí z oblastí zasažených válkou. Tito lidé hledají bezpečí ve vyspělých státech a často míří právě do Evropy. Ažyl by tito lidé měli žádat v další nejbližší bezpečné zemi, ale takto se neděje a urazí často velké vzdálenosti. S těmito lidmi zasaženými válkou, ale jdou lidé, kteří válkou nejsou zasaženi, ale hledají pouze lepší život. Z velké většiny se jedná právě o muže mladého věku, kteří nechají vše za sebou a snaží se dostat do Evropy. Právě tito mladí muži by měli zůstat ve své rodné zemi a snažit se zlepšit jejich podmínky a podmínky svých rodin. Veliký problém je, že se snaží přejít hranice států nelegálně a těžko se přizpůsobují podmínkám daného státu nebo se nedokáží přizpůsobit vůbec. V dnešní Evropě lze sledovat růst kriminality, kterou páchají právě tito lidé a roste počet teroristických útoků, které jsou nejčastěji nábožensky motivované.

V současné době existuje celá řada organizací, které se snaží těmto lidem pomoci, jak už přiděly jídla, vody, peněz, tak radami, jak postupovat při získání azylu. Dále byly vytvořeny různé týmy v zemích, které se snaží zabránit nelegální migraci a dále pak evropské organizace, které se snaží monitorovat situaci na hranici Schengenského prostoru a pomáhat zemím na hranici Schengenu prostřednictvím personální, finanční a materiální pomoci.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ

Pro pochopení této problematiky je zapotřebí se nejdříve obeznámit s právním ukotvením migrace a vymezením základních pojmů, které se migrace týkají, proto jsou tato témata uvedena v úvodu teoretické části. V následující kapitole je rozebrána migrační politika Evropské unie (dále jen „EU“), podle které by se měly řídit všechny členské státy. Dále je důležité vědět, z jakých důvodů obyvatelstvo migruje a jaké migrační teorie jsou s touto problematikou spojeny.

Nejdůležitější kapitolou praktické části je posouzení rizik migrace na bezpečnost státu a jeho obyvatel, kde jsou identifikována rizika a následně provedena analýza těchto rizik pomocí metody matice rizik. Pro identifikaci rizik byl také použit Ishikawa diagram. Na závěr jsou navržena opatření, která se týkají minimalizace zjištěných rizik.

Cílem diplomové práce je posouzení vlivu migrace na bezpečnost České republiky (dále jen „ČR“) a jeho obyvatelstvo.

Dílčí cíle:

- Zpracovat literární rešerši na dané téma a formulovat teoretická východiska pro praktickou část.
- Analyzovat současný vliv migrace na bezpečnost ČR a jeho obyvatelstvo.
- Analyzovat rizika migrace v ČR a jeho vlivu na bezpečnost státu a obyvatelstvo.
- Navrhnout doporučení a inovaci pro minimalizaci vybraných rizik.
- Aplikovat metodu What – If pro identifikaci rizik migrace na bezpečnost ČR a jeho obyvatelstvo.
- Aplikovat Matici rizik pro analýzu rizik migrace na bezpečnost ČR a jeho obyvatelstvo, která navazuje na metodu What – If.
- Aplikovat Ishikawa diagram pro identifikaci rizik migrace na bezpečnost ČR a jeho obyvatel.

V diplomové práci jsou použity tyto metody:

- Literární rešerše byla použita v teoretické části diplomové práce pro formulaci teoretických východisek pro zpracování praktické části.

-
- Na základě popisu byl popsán současný stav migrace v ČR, který byl použit v praktické části.
 - Dedukce je použita v praktické části pro sestavení možných rizik migrace v ČR.
 - Metoda What – If, pomocí které byla zjištěna rizika migrace a následky těchto rizik. Byla použita v praktické části práce.
 - Metoda Matice rizik je použita v praktické části pro analýzu rizik migrace.
 - Ishikawa diagram použit v praktické části pro identifikaci rizik migrace v ČR.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PRÁVNÍ UKOTVENÍ MIGRACE V EVROPSKÉ UNII A V ČESKÉ REPUBLICCE

Na úvod teoretické části je důležité znát právní ukotvení migrační politiky v rámci EU a ČR. V následujících podkapitolách lze nalézt některé základní zákony a organizace, které se této problematiky týkají.

1.1 Právní normy Evropské Unie v rámci migrační politiky

V právním rámci, který se zabývá migrační politikou v rámci EU je celá řada zákonů, které mají za účel koordinovat a regulovat migraci v členských zemích EU:

- **Úmluva o právním postavení uprchlíků** z roku 1951, tzv. Ženevská úmluva. (Nelegální migrace v ČR v devadesátých letech, 2019)
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006**, kterým je stanoven kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Nařízení vymezuje vnější a vnitřní hranice členských států EU. Upravuje pravidla, kterými se řídí opatření na ochranu hranic ve vztahu k osobám překračující hranice členských států. ((ES) č. 562/2006, 2021)
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007**, o statistice Společenství v oblasti migrace a mezinárodní ochrany. (Access to European Union law, 2020a)
- **Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013**, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. (Access to European Union law, 2020b)
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013**, o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. Systém Eurodac využívají všechny členské státy EU a díky tomu je dosaženo mezinárodní kontroly, protože informace systému jsou

zaznamenávají do jedné společné databáze. (Migrační politika ve vybraných zemích EU, 2018)

- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU**, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli užívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a také o obsahu poskytnuté ochrany. (Access to European Union law, 2020c)
- **Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/32/EU**, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany. (Migrační politika ve vybraných zemích EU, 2018)
- **Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/33/EU**, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu. Základem je zásada solidarity mezi členskými státy při rozdělení odpovědnosti. Vysvětluje, že státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti mají právo zažádat o mezinárodní ochranu i pro své rodinné příslušníky. (Migrační politika ve vybraných zemích EU, 2018)
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU**, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany. (Access to European Union law, 2020d)
- **Směrnice Rady 2001/55/ES**, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími. (Odbor azylové a migrační politiky, 2020a)
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 439/2010**, o zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu. Tento úřad má za cíl pomoci k lepšímu systému evropského azylu, pomoci členským státům, které sami nestíhají svůj azylový systém a poskytnout spolupráci mezi členskými státy v oblasti azylové politiky. (Migrační politika ve vybraných zemích EU, 2018)

1.2 Právní normy České republiky v rámci migrační politiky

V právním rámci ČR lze nalézt celou řadu zákonů a vyhlášek, které mají za účel vytvořit podmínky pro danou problematiku. Mezi nejvýznamnější lze zařadit:

- **Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky**, je základním dokumentem pro tvorbu českého práva a má nejvyšší právní sílu a ostatní zákony s ním nesmějí být v rozporu. Proto Ústava stanovuje stěžejní hranice, které jsou důležité pro tvorbu zákonů v rámci migrační politiky. Je zde kladen důraz na bezpečnost občanů a jejich práv a svobod. Součástí ústavního pořádku je dle jejího článku 3 Listina základních práv a svobod, ve které jsou obsaženy další články podstatné pro témata migrace a migrační politiky. (Pavlíček, 2014)
- **Zákon č. 498/1990 Sb., o uprchlících**, tento zákon byl zrušen v roce 2000 zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu. Zákon definoval postavení uprchlíka, jeho práva, svobody a povinnosti vůči hostitelské zemi, v které se nacházel. Také definoval stanovení procesu přiznání postavení uprchlíka. Postavení uprchlíka bylo přiznáno osobě, která má strach z pronásledování z důvodů rasových, politických nebo náboženských. (Zákon č. 498/1990 Sb., 2021)
- **Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů**, který definuje mezinárodní ochranu a obsah řízení při získávání mezinárodní ochrany, jako je např. důvod udělení, odnětí a zánik azylu. Definuje i Vysokého komisaře pro uprchlíky, průkaz a identifikace žadatele o udělení azylu. (Zákon č. 325/1999 Sb., 2021)
- **Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů**, tímto zákonem byl nahrazen zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území Československé federativní republiky. Tento zákon rozlišuje trvalý pobyt, pobyt na vízum do 90 dnů a pobyt na vízum nad 90 dnů. Ke změně zákona došlo v souvislosti se vstupem ČR do EU. Tímto krokem se vymezily dvě kategorie cizinců, a to občané EU a občané mimo EU, tzv. občané třetích zemí, pro které jsou různá pobytová pravidla v souvislosti s právem EU v oblasti volného pohybu osob. (Zákon č. 326/1999 Sb., 2021)
- **Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců**, který definuje podmínky vstupu a pobytu cizinců na území ČR za účelem získání dočasné ochrany a jeho vycestování z území. Upravuje řízení pro získání a odnětí oprávnění k pobytu. Vymezuje orgány, kterým musí žadatel o dočasnou ochranu podat žádost.

V neposlední řadě zákon definuje humanitární střediska. (Zákon č. 221/2003 Sb., 2021)

- **Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR**, ve kterém jsou stanoveny pravomoci příslušníku Policie ČR, úkoly Policie ČR, orgány, které řídí a mají na starost organizaci této složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“). (Zákon č. 273/2008 Sb., 2021)
- **Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů**, tento zákon nahradil zákon č. 140/1961 Sb. trestní zákon. Zákon upravuje trestnou činnost spojenou s nelegální migrací, organizovaným zločinem a závažnou trestnou činností. Ve spojení s migrací lze vymezit § 80, který upravuje podmínky pro vyhoštění a § 75, který upravuje zákaz pobytu. (Zákon č. 40/2009 Sb., 2021)
- **Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky**, vymezuje způsoby, kterými lze nabývat a pozbývat státního občanství ČR, prokazování a zjišťování státního občanství ČR. Zákonem je zřízena evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR a uvádí přestupky na úseku státního občanství. (Zákon č. 186/2013 Sb., 2021)
- **Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky**, vymezuje ochranu státních hranic ČR proti jejich nedovolenému překračování v návaznosti na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, stanovení kodexu Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), kde je vymezena působnost Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR. Dále definuje pojem mezinárodního letiště, ochranu vnějších hranic a dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. (Zákon č. 191/2016 Sb., 2021)

1.3 Vybraná odborná literatura v oblasti migrace

O migraci obyvatelstva pojednává řada autorů odborné literatury, kam lze zařadit tyto publikace:

- Unie ve víru migrační krize (Břicháček T.) rozebírá evropskou migrační krizi, zkoumá ideový přístup zemí k problematice migrace a navrhuje opatření na řešení migrační krize. (Břicháček, 2016)

- Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy? (Janáčková S.) rozebírá odpovědi na otázky v rámci masové migrace. Přináší více pohledů na masovou migraci. Popisuje ekonomické dopady masové imigrace. (Janáčková et al., 2016)
- Migrace a (i)migrace v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme? (Drbohlav D.) popisuje vývoj migrace před rokem 1989, statistický vývoj mezinárodní migrace. Rozebírá počty cizinců, ekonomické aktivity cizinců, integrační a migrační politiku ČR. (Drbohlav, 2010)
- Europe all inclusive: a brief guide to understanding the current migration crisis (Klaus V.) zabývá se problematikou migrační krize v Evropě. Tvrdí, že hlavním klíčem k pochopení problému je rozlišovat individuální migraci a masovou migraci a také dělat rozdíly mezi přistěhovalci a žadateli o azyl. Popisuje příčiny a důsledky velkého pohybu osob. (Klaus a Weigl, 2017)
- Crisis and migration: implications of the Eurozone crisis for perceptions, politics and policies of migration (Bevelander P.) analyzuje současnou ekonomickou situaci a její dopady na migraci a migrační politiku. Řeší evropskou migrační krizi, která je tu již několik let a brzo se stane akutní. (Bevelander a Petersson, 2014)
- Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii (Palát M.) obsahem knihy je vymezení základních pojmů, které se týkají migrace. Věnuje se ekonomickým souvislostem spojených s migrací a jejich dopadů na trh práce. Řeší problematiku dopadů pracovníků s nízkou nebo vysokou kvalifikací. (Palát, 2014)

1.4 Organizace a instituce zabývající se migrací obyvatelstva

V rámci EU a ČR jsou organizace, které se zabývají migrací, vlivy migrace, azylovou politikou, nelegální migrací a dalšími činnostmi. Tyto organizace spolu úzce spolupracují a snaží se co nejvíce zlepšit migrační situaci a pomoci s regulací uprchlíků a vyhodnocením, kdo je vhodný žadatel o azyl a kdo ne. Agentura Frontex aktivně vypomáhá zemím na hranici Schengenského prostoru a posílá zde policisty ze zemí EU. Tito policisté zde působí jako podpora pro místní policii, ať už s hlídkovou službou, tak s identifikací, výsledkem osob a dalšími důležitými činnostmi. V ČR je několik státních organizací a působí zde také nevládní instituce.

Mezi tyto organizace a instituce lze zařadit:

- **Mezinárodní organizace pro migraci** (dále jen „IOM“), anglicky „International Organization for Migration“, mezivládní organizace, která má své sídlo v Ženevě. Vznik této organizace je datován do roku 1951. V tomto roce byl založen Prozatímní mezivládní výbor pro evropské migrační trendy (dále jen „PICMME“), ze kterého v roce 1989 vznikla Mezinárodní organizace pro migraci. Organizace IOM také působí od roku 1998 v ČR. Jednou z důležitých aktivit organizace je intenzivní spolupráce s UNHCR. Zabývá se nejrůznějšími aspekty migrace, jako je např. pracovní migrace, asistované dobrovolné návraty, reintegrace, prevence a zabránění obchodování s lidmi. (About IOM, 2021)
- **Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky** (dále jen „UNHCR“), anglicky United Nations High Commissioner for Refugees. Tento úřad je jednou z pomocných složek OSN, která se věnuje uprchlíkům, žadatelům o azyl, lidem bez státní příslušnosti. Úřad má své sídlo také v Ženevě jako IOM a byl zřízen roku 1950. Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky je zřízen Valným shromážděním OSN a Ekonomickou a sociální radou OSN. Součástí mandátu UNHCR je pomoc osobám bez státní příslušnosti. Tato organizace vede činnosti na ochranu práv uprchlíků po celém světě. UNHCR zajišťuje potraviny a lékařskou pomoc uprchlíkům. (About Us, 2021)
- **Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž**, známá pod názvem Frontex. Tato agentura patří pod EU a má za úkol chránit vnější hranice EU a Schengenského prostoru v součinnosti se strážci hranic členských zemí. Agentura pomáhá členským státům při vzdělávání a odborné přípravě vnitřní pohraniční stráže. Frontex má své sídlo ve Varšavě a byl založen v roce 2004. V týmu Frontexu jsou policisté z členských zemí EU, kteří museli splnit podmínky pro vstup do agentury. Policisté jsou ve dvou měsíčních intervalech posíláni na hranice států, kde je velká koncentrace nelegálních přechodů migrantů. (About Frontex, 2020)

Frontex koordinuje námořní operace v Řecku, Itálii a Španělsku, dále také koordinuje operace na vnějších pozemních hranicích, a to v Bulharsku, Rumunsku a Albánii. Agentura má několik oblastí zodpovědnosti. Mezi ně patří:
 - Analýza rizik, na které se zakládají všechny činnosti agentury. Frontex posuzuje rizika pro bezpečnost hranic EU.

- V rámci společných operací koordinuje nasazení speciálně vyškoleného personálu a technického vybavení na vnější hranice, kde je potřeba pomoc.
- Při mimořádné situaci, kdy některá členská země čelí velkému tlaku na vnějších hranicích, Frontex okamžitě reaguje nasazením týmů evropské pohraniční stráže.
- Podílí se na výzkumu v rámci hraničních kontrol.
- Provozuje informační systémy pro výměnu informací mezi pohraničními orgány.
- Upravuje postupy pro návraty migrantů.
- Koordinuje odbornou přípravu pro pohraniční orgány. (FRONTEX, 2018)

Agentura Frontex v zájmu upevnění soudržnosti spolupracuje s dalšími partnery Společenství a EU zodpovědnými za bezpečnost vnějších hranic, jako je EUROPOL, CEPOL a Evropský úřad pro boj proti podvodům (dále jen „OLAF“). Frontex ve svém sídle ve Varšavě zaměstnává více jak 300 osob, které pracují v oblastech:

- Analýza rizik.
 - Pozemní, námořní a vzdušné operace.
 - Situační centrum agentury Frontex.
 - Navrácení migrantů.
 - Mezinárodní spolupráce a spolupráce v rámci EU.
 - Úřad pro právní záležitosti a úřad pro základní práva.
 - Správa a řízení agentury. (FRONTEX, 2018)
- **Evropský policejní úřad**, známý pod názvem EUROPOL. Je agentura EU zřízena v roce 1999, která působí v oblasti prosazování práva. Hlavním úkolem agentury je pomoc donucovacím orgánům členských států v boji s mezinárodní trestnou činností a terorismem. Své sídlo má agentura v Haagu. Svou ústřední pozicí v zajišťování bezpečnosti v Evropě nabízí soubor služeb, jako např. podpora operací vedoucích k prosazování práva v terénu, výměnu informací v rámci trestné činnosti, odborné poznatky z oblasti prosazování práva. Europol vypracovává pro partnerské subjekty v jednotlivých zemích dlouhodobé analýzy v oblasti trestné činnosti a oblasti terorismu. (About EUROPOL, 2021)

- **European Union Agency for Law Enforcement Training** neboli CEPOL je agentura EU, která podporuje spolupráci v prosazování práva prostřednictvím vzdělávání a výcviku. Cílem této agentury je stát se světovým centrem a hybnou silou změn ve vzdělávání a výcviku v oblasti, která se zabývá prosazováním práva. (CEPOL, 2020)
- **Odbor azylové a migrační politiky** je státní organizací, která koordinuje migrační a integrační politiku ČR na úrovni Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR. Zabývá se oblastí mezinárodní ochrany, uprchlictvím, oblastí státního integračního programu a oblastí spolupráce v rámci Schengenského prostoru. Odbor má své pracoviště v hlavním městě Praze a dalších krajích. (Odbor azylové a migrační politiky, 2020b)
- **Sdružení občanů zabývajících se emigranty** je nevládní nezisková organizace, která bezplatně radí v právní, sociální a psychologické oblasti. Realizuje volnočasové vzdělávací programy a asistuje dlouhodobě usazeným cizincům a uznaným azylantům v namáhavém procesu integrace do majoritní společnosti. (Institute a organizace v ČR, 2021)
- **Sdružení pro integraci a migraci** je nevládní neziskovou organizací. Toto sdružení na pomoc uprchlíkům má za cíl lidskoprávní pomoc cizincům. Působí v ČR již od roku 1992. Provádí poradenství v sociální a psychologické oblasti. Sdružení se účastní veřejných diskusí a jeho snahou je ovlivnit právní normy v oblasti migrace a uprchlického práva. (Sdružení pro integraci a migraci, 2021)
- **Organizace pro pomoc uprchlíkům** je nevládní organizací, která se zabývá pomoci uprchlíkům v ČR. Organizace pro pomoc uprchlíkům poskytuje bezplatně právní a sociální poradenství, podporuje lidská práva, také se staví proti extremismu a je zapojena do projektů, které se zabývají zahraniční rozvojovou pomocí. (Institute a organizace v ČR, 2021)

1.5 Vymezení základních pojmů

Na úvod práce je nezbytné objasnit dané termíny týkající se migrace, které budou v následujících kapitolách diplomové práce. V rámci migrační politiky se užívá velké množství pojmů, které tato problematika řeší, proto je třeba vysvětlit základní a často používané termíny.

K nejvýznamnějším lze zařadit:

- **Azyl** neboli jiným slovem útočiště je definován jako prostředek plnění účel humanitární pomoci. Cílem této humanitární pomoci je ochrana žadatele o azyl a také ochrana jeho blízkých před hrozbami újmy na životě a zdraví. Nadřazeným slovem pro azyl je mezinárodní ochrana, do které řadíme i doplňkovou ochranu. (Nelegální migrace v ČR v devadesátých letech, 2019)
- **Cizinec** je dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, fyzická osoba, která není státním občanem ČR, včetně občana EU. (Slovníček pojmů, 2021)
- **Kvóta** je pojem, který najdeme hlavně v odvětví průmyslu, jako např. dovozní kvóta nebo daňová kvóta. Pro tuto práci je důležitá migrační kvóta nebo uprchlická kvóta. Tento pojem vznikl na návrh Evropské komise v roce 2015, kdy zesílila migrační krize. Pomocí kvót jsou rozděleni uprchlíci mezi členské státy, kteří do EU vstupují. Patří mezi jedno z opatření proti migrační krizi. (Slovníček pojmů, 2021)
- **Migrace** je pohyb osob, které dobrovolně nebo nuceně opustily svou rodnou zemi a usadily se legálně či nelegálně v zemi jiné. (Slovníček pojmů, 2021)
- **Občanství** neboli státní občanství je jedním ze znaků moderního státu. Pod tímto pojmem si můžeme představit časově a místně neomezený právní svazek fyzické osoby a daného státu. Každý stát má pro získání občanství uděleny jiné podmínky. Podmínky mohou být např. narozením, osvojením, udělením nebo prohlášením. (Státní občanství, 2021)
- **Občan třetí země** je podle Ministerstva vnitra ČR občan státu, který není členem EU a není zároveň občanem Islandu, Norska, Lichtenštejnska a Švýcarska. (OBČANÉ TŘETÍCH ZEMÍ, 2020)
- **Uprchlík** je kdokoliv, kdo musel nedobrovolně opustit území, na kterém žil. Je to osoba, která musela odejít ze své vlasti a má oprávněné důvody před pronásledováním z národnostních, náboženských nebo rasových důvodů. Každý uprchlík má za povinnost respektovat a dodržovat zákony a nařízení, které se týkají udržování veřejného pořádku v zemi, ve které se nachází. Uprchlík, který se dopustil zločinu proti míru, válečnému zločinu nebo zločinu proti lidskosti, nemůže zažádat o azyl nebo mezinárodní ochranu. (Otázky a odpovědi o migraci, 2015)

- **Vízum** je ve většině případů razítko, které se dává do cestovního pasu. Vízum může být vystaveno i jako samostatný dokument. Je to dokument, který povoluje vstup, v některých případech i opuštění území státu, který toto vízum vydal. Vízum platí po určitou dobu. (Pojem vízum, 2021)

2 POLITIKA EVROPSKÉ UNIE V OBLASTI MIGRACE

Politika EU, která se týká volného pohybu osob v rámci zemí EU, zatím stále nedosáhla své definitivní podoby, aby z ní bylo možné vycházet při právní úpravě toho problému. Cílem EU ve spolupráci se členskými státy EU je vytvoření účinné migrační politiky se zaměřením bezpečnostní a humanitární charakter. (Bevelander and Petersson, 2014)

Hlavními orgány, které zajišťují správu migrační politiky jsou Evropská rada a Rada EU. Do migrační politiky EU spadají tyto oblasti:

- Podpora integrace státních příslušníků třetích zemí.
- Posílení vnějších hranic EU.
- Spolupráce se zeměmi původu a tranzitu.
- Řízení migračních toků a boj proti činnostem souvisejícím s převaděčstvím migrantů.
- Reforma společného azylového systému.
- Poskytnutí možností legální migrace. (Migrační politika ve vybraných zemích EU, 2018)

Významným dokumentem v oblasti problematiky migrace v rámci EU se stal v roce 2008 tzv. Evropský pakt o migraci a azylu. Tento politický dokument byl na základě iniciativy členských zemí vypracován Francií. Hlavní snahou tohoto dokumentu je sjednotit pravidla a přístupy migrační politiky ve všech členských zemích EU. Dalšími úkoly dokumentu jsou posílit boj proti nelegální migraci, zjednodušit návrat nelegálních migrantů, regulovat sjednocování rodin migrantů, podporovat pracovní migraci, a hlavně posílit kontroly na hranicích EU. (Nový pakt o migraci a azylu, 2020)

Smlouvy EU v oblasti pohybu osob přinesly velký pokrok k výměně informací mezi zeměmi EU, a přispěly ke zlepšení bezpečnosti. Na základě těchto smluv je umožněný volný pohyb osob, bezpečnostní složky zemí EU mají náhled do registru hledaných osob a věcí z cizích zemí, členské státy mohou regulovat nelegální migranty a celkově upravují migrační právo. K nejvýznamnějším lze zařadit:

- **Schengenská dohoda a Dublinský systém** je snaha o spolupráci a postupnou jednotnou úpravu v oblasti migračního práva spadají k počátkům Evropského společenství. Dublinský systém či Dublinské dohody je označení pro postup,

ve kterém členský stát EU, který projednává požadavek na mezinárodní ochranu pro cizince je schopen samostatně rozhodnout o oprávnění tohoto požadavku. Dublinská úmluva je první velký krok pro sjednocení postupů v rámci azylové problematiky. (Dublinský systém, 2020)

Schengenská dohoda byla sjednána v roce 1985, ale podepsána byla až o pět let později s doplněním tzv. Schengenské konvence. Tyto dokumenty se staly dohodou, která odstranila hraniční kontroly mezi Německem, Francií a státy Beneluxu a vstoupily v platnost v roce 1995. K dohodě se postupem času přidaly všechny členské státy mimo Velkou Británii a Irsko. Důležitou součástí této dohody je také posílení kontrol vnějších hranic unie. Schengenská dohoda umožňuje policejní spolupráci, která je založena na výměně informací pomocí Schengenského informačního systému (dále jen „SIS“). Tato komplexní databáze umožňuje rychlou výměnu informací o hledaných osobách a majetku. (Schengenská spolupráce, 2020)

- **Budapešťský proces** je princip ve formě poradního fóra, které sjednocuje více než 50 států a 10 mezinárodních organizací. Tyto principy přijala Evropská rada v roce 2005. Má za úkol prosazovat dobré zprávy v oblasti migrace, rozvoj spolupráce, výměna a sdílení informací v oblasti legální a nelegální migrace. Integrace přistěhovalců vyžaduje proces obousměrného přizpůsobení přistěhovalců a domácích obyvatel hostitelské země. Hlavním nástrojem pro tento princip jsou ministerské konference, které přijímají nutná opatření pro změny v rámci regulace migrace a předávají informace mezi zúčastněnými stranami. (Budapest Process, 2021)
- **Maastrichtská smlouva** byla vytvořena, jako další velká smlouva v oblasti migrace v roce 1993, která zavedla občanství EU. V této smlouvě je uvedeno, že občan členského státu EU má mít všechna práva účasti v národních volbách státu, na jehož území nemá trvalé bydliště. Evropská komise vytvořila dva právní dokumenty, které se měly týkat přistěhovalectví a azylového práva, ale nikdy nebyly přijaty kvůli poukazu na ochranu národních zájmů. (Smlouva o Evropské unii / Maastrichtská smlouva, 2021)
- **Amsterdamská smlouva** byla podepsána v roce 1997 a vstoupila v platnost o dva roky později. V rámci této smlouvy byly do prvního pilíře EU přesunuty oblasti imigrace, azylové politiky a justiční spolupráce. Touto smlouvou došlo k posílení

EU na poli volného pohybu osob. Smlouva se snaží zaručit spravedlivé a čestné zacházení s občany třetích zemí. (Amsterodamská smlouva, 2021)

3 VÝZNAM MIGRACE OBYVATELSTVA PRO SPOLEČNOST

Na začátku této kapitoly je nejdříve zapotřebí si definovat pojem migrace jako takové. Co migrace znamená a jakým způsobem ji lze chápat? Existuje několik migračních teorií, které se snaží důvod migrace objasnit. V další části této kapitoly budou rozebrány důvody migrace, v závěru kapitoly opatření migrační krize, která se již udělala a musí se dodržovat.

3.1 Migrace obyvatelstva

V poslední době je migrace velice častým tématem na mezinárodní úrovni, samotná definice slova migrace není jednoznačná. Migrace obyvatelstva je nejčastěji mezi lidmi chápána jako přesun jednotlivých osob nebo skupin osob přes vnější či vnitřní politické hranice státu na různé časové období.

Pojem migrace je chápán jako mechanický pohyb obyvatelstva, které má různé důvody k tomuto přemístění. Migrace je podle ministerstva vnitra definována jako *„přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který spolu s porodností a úmrtností je klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje. Migrace může být dlouhodobá, trvalá i opakovaná.“* (Slovníček pojmů, 2021)

Migraci lze z hlediska prostoru dělit na vnitrostátní a mezinárodní, z hlediska délky trvání pobytu na dlouhodobou, krátkodobou, dočasnou a trvalou, nebo z hlediska „push“ a „pull“ faktorů na dobrovolnou a nucenou. Krátkodobá migrace je většinou, když osoba cestuje přes danou zemi do země jiné a nachází se na jejím území jen přechodně. Naopak dlouhodobá migrace je spojena s délkou pracovního poměru v dané zemi nebo se studijními závazky. Nucená migrace vzniká z jiných příčin než dobrovolné rozhodnutí jedince, jako je tomu u migrace dobrovolné. Nucená migrace může být vnucena v případě válečných konfliktů nebo vynucená způsobená přírodními katastrofami. (Palát, 2014)

Když např. jednotlivec směřuje ze země, lze hovořit o emigraci. Pojmem imigrace je pak naopak označován příchod migranta do země. Reemigraci lze chápat jako případ, kdy jednotlivec emigroval z původního místa na nové místo a časem se pak opět vrátil do původního místa. (Terminologický slovník, 2021)

Migrace se dále dělí podle zákona či jiných regulativních předpisů na legální a nelegální, kdy legální migrace znamená přistěhovalectví, které je řízené státem a pobyt osob musí být v souladu s platnými právními předpisy. V opačném případě nelegální migrace se odehrává

mimo státní kontrolu a mimo právní předpisy. Nelegální migrace není jen nelegální překročení hranic, ale za nelegální migraci se také považuje, když se migrant nachází na území státu i po vypršení délky povoleného pobytu. (Nelegální migrace v ČR v devadesátých letech, 2019)

„Migraci jde rozlišovat podle počtu migrantů směřujících do cílových zemí na individuální migraci, masovou migraci, migraci v rámci stejné civilizace a migraci napříč jednotlivými kulturami či civilizacemi.“ (Janáčková et al., 2016, str.26)

Pojem individuální migrace je pohyb, kdy se dotyčný jedinec nezávisle na ostatních rozhodne opustit svou rodnou zemi a přesídlí do jiné země. Masová migrace je velice nebezpečná nejen pro migranty, ale hlavně pro země, do kterých tento velký příliv migrantů míří. Migranty, kteří putují spolu v rámci masové migrace poházejí z oblastí, které jsou si velmi podobné jak podmínkami, tak kulturou. (Janáčková et al., 2016)

3.2 Migrační teorie

Jak migrace sílila, tak se její příčiny snažilo vysvětlit několik migračních teorií, jejich autory byli historici, ekonomové, sociologové a demografové. Hlavním problémem při posuzování migračních teorií je jednostrannost těchto teorií. Je zapotřebí využívat více přístupů a hledisek. Nejrozšířenější migrační teorie:

- Neoklasická (Neoclassical economic approach) je jednou ze základních migračních teorií. Definování „push – pull“ faktorů je její hlavní podstatou. Push nutí obyvatele k opuštění své rodné země, naopak pull faktory zase přitahují tyto emigranty do cílových států, jako je např. západní Evropa. Tato teorie se zaměřuje na rozdílné platové podmínky a na náklady migrace. Když se jedinec snaží dosáhnout co nejvyššího užitku, hovoříme o tzv. cost-benefit calculation, pokud je návratnost kladná, tak se jedinec rozhodne k emigraci. (Castles, S., Miller, J.M. 1998)
- Teorie síťových vazeb má základ ve vzájemné spolupráci mezi migranty. Když migranti přicházejí do konkrétní země, jsou odkázáni buď sami na sebe, na pomoc státu nebo jdou za někým, s kým se již v minulosti setkali. Čím větší bude migrační sociální síť, tím větší může být migrační tok. (Palát, 2014)
- Základem teorie dvojího pracovního trhu je zaměstnávat osoby z rozvojových zemí na neatraktivní pracovní místa. Teorie nové ekonomie má za cíl, že rozhodování není na jednotlivci, ale rozhodování je v rámci sociální skupiny, hlavně v rámci rodiny

a domácnosti. Migrace je v rámci této teorie chápána jako určitá forma udržení finanční stability a snížení celkových rodinných nákladů. (Henig, 2009)

3.3 Důvody migrace obyvatelstva

Existuje hned několik důvodů, proč osoby migrují. Mezi základní a nejčastější z nich patří osobní neboli individuální důvody, např. kdy dojde ke změně občanství z důvodu manželství, ekonomické důvody (např. lepší pracovní a životní podmínky) nebo politické (vojenské) důvody.

Když se žena vdá, není nic zvláštního, že změní své příjmení, ale také změní své trvalé bydliště. Toto platí i v opačném případě, jen v tom rozdílu, že jemu se nemění příjmení, ale změní se mu trvalé bydliště. V rámci mezinárodní migrace se hlavním cílem stává získání občanství v zemi svého současného pobytu. (Mezinárodní migrace v ČR, 2006)

Důležitou roli při rozhodování, zda odejít z mateřské země má ekonomický faktor. Mezi tyto důvody často patří tzv. pracovní migrace, která je zapříčiněna nedostatkem pracovních míst na daném území nebo rozdíly v pracovních podmínkách. Dalším z důvodů migrace může být nedostatek vzdělání v rozvojových zemích. (Migrace, 2014)

Politické důvody jsou další důležitou příčinou migrace. Hlavní příčinou této migrace je politická nestabilita, která v rozvojových zemích vede k humanitárním krizím a projevuje se častými náboženskými nepokoji. Hodně lidí také emigruje kvůli politickému násilí, vyhrožování či věznění, které je páčáno jejich vládou. K nejčastějším důvodům při udělování azylů patří právě vojenské příčiny, které jsou doprovázeny politickými. (Mezinárodní migrace v ČR, 2006)

3.4 Výběr opatření proti migrační krizi

Když se v roce 2016 výrazněji projevila uprchlická krize, bylo zapotřebí na ni ihned reagovat. Vyvíjelo se úsilí o řešení problematiky migračních tlaků. V první řadě bylo třeba zvýšit kontrolu a policejní aktivity na hranicích států i uvnitř států. Vznikla také snaha orgánů EU navrhnout určitá opatření. Vznikly uprchlické tábory, a tím se zvýšila potřeba sociálních a zdravotních pracovníků. Bylo nutné velké migrační toky určitým způsobem regulovat. Státy, které byly zasaženy velkým přívalem uprchlíků byly nuceny stavět na svých hranicích ploty a zdi, aby imigrantům zamezily vstup do země. Jedná se o obranný systém, který je legální. Mezi státy, které takové ploty mají lze zařadit např. Maďarsko, Řecko a Bulharsko. (Migrace a její dopady na společnost, 2018)

Migrační kvóty neboli přerozdělování migrantů mezi členskými státy EU umožňuje Lisabonská smlouva. Brusel může jednotlivým státům určit, kolik imigrantů mají přijmout. V květnu 2015 vydala Evropská komise sdělení s názvem „Evropský program pro migraci“, ve kterém předložila návrh na vytvoření dočasného mechanismu ve prospěch Itálie a Řecka. Tento mechanismus měl být založen na přerozdělování uprchlíků, jejichž žádost o azyl schválí stát, který má tyto uprchlíky přijmout. (Janáčková et al., 2016)

Tzv. uprchlické tábory lze zařadit mezi další opatření migrační krize. Jsou to místa v regionu, kde žili, žijí nebo by měli žít uprchlíci. V uprchlickém táboru je uprchlíkům dočasně poskytnuto ubytování, strava, lékařská a sociální pomoc a jsou zde zajištěny základní hygienické podmínky. Tyto tábory bývají často identifikovány jako zdroj potenciálních potíží při jejich zřízení v konkrétním místě. (Křížková, 2007)

3.5 Bezpečnost České republiky

Význam slova bezpečnost je definován jako stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. (Krizové zákony, 2007-2017)

Základní funkcí bezpečnostního systému ČR je řízení a koordinace činnosti jednotlivých složek odpovědných za zajišťování bezpečnostních zájmů ČR. Za zajišťování bezpečnosti státu a za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR je odpovědná vláda jako vrcholný orgán výkonné moci. (Tomek, 2019)

Zajištění bezpečnosti ČR se opírá o následující zákony:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR.
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR.
- Další zákony, o které se opírají jednotlivé prvky bezpečnostního systému. (Krizové zákony, 2007-2017)

Další významné dokumenty:

- Bezpečnostní strategie ČR.

- Audit národní bezpečnosti.
- Strategie migrační politiky.

Základními prvky bezpečnostního systému ČR jsou:

- Prezident republiky, který má své pravomoci z hlediska bezpečnosti státu dané Ústavou ČR a dalšími platnými zákony. Je vrchním velitelem ozbrojených sil. Má zvláštní postavení k vládě a k bezpečnostní radě státu.
- Parlament ČR, který schvaluje zákony týkající se bezpečnosti státu, spolurozhoduje o orientaci bezpečnostní politiky státu, rozhoduje o vyhlášení stavu ohrožení státu, válečného stavu a o účasti ČR v obranných systémech mezinárodních organizací, jichž jsme členy, dává souhlas k vyslání ozbrojených sil mimo území republiky a k pobytu cizích vojsk na území republiky.
- Vláda uskutečňuje bezpečnostní politiku státu. Je odpovědná za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému. Je oprávněna vyhlášovat nouzový stav. Za stanovených podmínek rozhoduje o vyslání ozbrojených sil mimo území ČR a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR.
- Bezpečnostní rada státu (dále jen „BRS“) je stálým pracovním orgánem vlády v oblasti bezpečnosti, koordinuje a vyhodnocuje tuto problematiku a připravuje vládě návrhy opatření k jejímu zajišťování. V oblasti zajišťování bezpečnosti ČR může BRS žádat informace a analýzy od všech ministrů a vedoucích jiných správních úřadů a ukládat jim úkoly spojené se zajišťováním bezpečnosti ČR. Bezpečnostní rada státu posuzuje a následně předkládá vládě ČR k projednání pravidelné zprávy o stavu zajištění bezpečnosti ČR s návrhy opatření.

Výkonnými prvky bezpečnostního systému jsou:

- Ozbrojené síly.
- Ozbrojené bezpečnostní sbory.
- Zpravodajské služby.
- Záchranné sbory.
- Záchranné služby.
- Havarijní služby. (Tomek, 2019)

V oblasti migrace je hlavním rozhodovacím orgánem Ministerstvo vnitra ČR. Ministerstvo v rámci migrace spolupracuje s dalšími dotčenými ministerstvy. V rámci Ministerstva vnitra ČR je pověřeným orgánem v otázkách řešení migrace Odbor azylové a migrační politiky, který byl ustanoven v roce 2000 sloučením odboru pro uprchlíky a odboru pro imigraci a ochranu státních hranic. Výkonným prvkem Ministerstva vnitra ČR je Policie ČR s výkonnými složkami:

- Ředitelství služby cizinecké policie, které má celostátní působností a zajišťuje ochranu vnitřních i vnějších hranic Schengenského prostoru. Plní úkoly související s odhalováním nelegální migrace.
- Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování je útvar s celostátní působností a plní také úkoly spojené s nelegální migrací a zejména pak v oblasti boje proti převaděčství. (Odbor azylové a migrační politiky, 2021)

4 ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI

V teoretické části je rozebrána migrace a migrační politika EU a ČR. V úvodu lze nalézt důležité zákony, nařízení a směrnice, které se zaobírají migrací, migrační politikou, ochranou těchto osob, udělování azylu, nelegální migrací a dalšími důležitými faktory týkající se migrace. Následně jsou uvedeny některé důležité organizace, které se této problematice věnují a pomáhají s úpravou nařízení, směrnic nebo aktivně vypomáhají se zastavením nelegální migrace.

Pro celou práci je důležité znát základní pojmy jako např. migrant, azyl, občanství, kvóta, které lze nalézt v další kapitole. Dále jsou popsány významné smlouvy, které vypomáhají s výměnou informací mezi zeměmi EU a výrazně zlepšily bezpečnost v zemích EU. Migrace výrazně ovlivňuje každého z nás, a proto se další kapitola věnuje právě významu migrace pro společnost, migrační teorii, důvody migrace a opatřením.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝVOJ A SOUČASNÝ STAV MIGRACE OBYVATELSTVA V ČESKÉ REPUBLICE

V této kapitole je rozebráno období mezi lety 1989 až 2020. V těchto letech se stalo několik zásadních věcí, které výrazně ovlivnily migraci na území ČR a naopak. Před těmito lety se migrace v podstatě neřešila a byl to téměř nový problém, který bylo zapotřebí řešit. Je vidět, že se v tomto období migrační politika zdokonalovala a důvodem byl lepší přehled o legálních občanech jiných států na území ČR a nelegálních občanech cizích států na území ČR.

5.1 Migrace obyvatelstva v letech 1989-1999

Česká republika se nachází uprostřed Evropy a díky tomuto geografickému postavení má roli významného tranzitního státu, kdy se osoby přes ČR dostávaly z východu na západ.

Rok 1989 se stal přelomovým pro migrační proudy. Před sametovou revolucí přirozená migrace v podstatě neexistovala a celý stát byl od západních zemí oddělen „železnou oponou“, která vedla v pohraničním pásmu ČR se Spolkovou republikou Německo a Rakousko. Po rozpadu tzv. „Východního bloku“ došlo k postupnému uvolnění uzavřeného politického režimu a nabídlo mnoho politických svobod, jako např. svobodu pohybu, resp. mezistátní migraci (Tabulka 1).

Na území ČR proudily skupiny přistěhovalců, zejména občané Slovenské republiky, Vietnamu, Rumunska, Bulharska, Jugoslávie, Arménie, Ruska, Ukrajiny a také Volyňští Češi, kteří spadali do zvláštní kategorie cizinců s trvalým pobytem na území ČR z důvodu katastrofy v okolí Černobyli. (Scheu a Aslan, 2011)

V roce 1993 došlo k rozdělení Československé republiky na ČR a Slovenskou republiku a s tím souvisí i stěhování občanů těchto dvou států. „Zpráva vlády České republiky o stavu v oblasti migrace a s tím spojenými problémy a dlouhodobá koncepce legislativního řešení všech forem migrace“, která byla vydána 31. 8. 1993, analyzuje migraci v prvním pololetí roku 1993 a v návaznosti na tuto zprávu byly vydávány další zprávy za následující roky. Migrační toky pokračovaly i v roce rozdělení dále, kdy migrace byla v obou směrech vyrovnaná. Ke dni 30. 6. 1993 požádalo o české státní občanství 159 000 slovenských občanů. Koncem roku 1993 se situace uklidnila a postupně stabilizovala. O nelegální přechod státních hranic ČR se během první poloviny roku 1993 pokusilo 25 124 osob a za

celý rok se toto číslo odhaduje až na 43 000 osob. (Zpráva vlády České republiky o stavu v oblasti migrace, 1993)

Tabulka 1 Migrující osoby do/z ČR v letech 1989 až 1999 (Data – počet cizinců, 2021)

Rok	Přistěhovalí z ciziny			Vystěhovalí do ciziny		
	Celkem	Z toho SR	Ostatní	Celkem	Z toho SR	Ostatní
1989	9 400	8 671	729	7 941	5 926	2 015
1990	12 411	10 073	2 338	11 787	7 674	4 113
1991	14 096	8 334	5 762	11 220	7 324	3 896
1992	19 072	11 740	7 332	7 291	6 823	468
1993	12 900	7 276	5 624	7 424	7 232	192
1994	10 207	4 076	6 131	265	56	209
1995	10 540	3 845	6 695	541	140	401
1996	10 857	3 450	7 407	728	213	515
1997	12 880	3 088	9 792	805	260	545
1998	10 729	2 887	7 842	1 241	356	885
1999	9 910	3 235	6 675	1 136	336	800

Evidence vystěhovalých osob neměla pevnou právní základnu, a proto se počty vystěhovalých osob pohybovaly jen v rozmezí několika stovek. V roce 1994 byl za vystěhovalého občana považován ten, který při odchodu ze země odevzdal svůj vystěhovalecký pas. Tento proces byl povinný, ale málo kdo svůj pas odevzdal, proto evidence emigrantů od roku 1994 asi do roku 2001, v kterém začal platit nový zákon, je velmi nepřesná. V roce 1994 klesl počet nelegálních cizinců oproti roku 1993. Nelegálně přecházeli hlavně občané Jugoslávie, Rumunska a Bulharska. Asijsí občané využívali pomoci převaděčů pro ilegální přechod státních hranic. V dubnu tohoto roku byl dle usnesení vlády ČR č. 211 vydán souhlas s vytvořením bezvízového styku s Ruskou federací, Ukrajinou, Běloruskem, Kyrgyzstánem a Turkmenistánem. Dále byly vydány podněty k přijetí členství v Schengenské skupině a v Dublinském systému kvůli zvažovanému vstupu ČR do EU. (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky, 1994)

V roce 1995 ČR byla přijata do Mezinárodní organizace pro migraci, která jí umožnila zapojovat se do jejích programů. Česká republika se zapojila do programů pro návrat cizinců, kterým nebyla uznána žádost o azyl. Dále se ČR zapojila do Budapešťského procesu, který má jako hlavní cíl boj s nelegální migrací. V roce 1995 byl pokles nelegálních přechodů oproti předchozímu roku, ale do statistik nebyly započítány přechody přes tzv. zelenou hranici, kterou se nazývají přechody přes turistické stezky. Za nárůst přechodů může přibývajícím počet organizací, které se zabývají převaděčstvím. Dále pokračující ozbrojený konflikt v zemích Jugoslávie má za následek zvyšování počtu legální i nelegální migrace. V roce 1995 byl ČR předán softwarový program EDISON, který má za cíl odhalovat falsifikáty cestovních dokladů. (Nelegální migrace v ČR v devadesátých letech, 2019)

V porovnání s předešlými léty je v roce 1996 migrace v Evropě mírnější. To ovšem nelze říct o migraci v ČR. Migrace stále narůstá z důvodu ekonomického stěhování osob do států západní Evropy. V tomto roce byl zaveden bezvízový styk s Chorvatskem, Kanadou, Novým Zélandem, Izraelem a Chile. V rámci vízové politiky byl učiněn krok k modernizaci, a to udělováním víz pomocí samolepících vízových štítků, jak tomu bylo ve vyspělých západních zemích. V roce 1996 bylo také ukončeno poskytování dočasného útočiště pro občany bývalé Jugoslávie s výjimkou občanů z Republiky Bosny a Hercegoviny, kteří měli dočasné útočiště ještě prodlouženo. (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1996, 1998)

V roce 1997 bylo ukončeno prodloužené dočasné útočiště také občanům Republiky Bosna a Hercegovina a s tímto byla spojená i spolupráce na dobrovolné repatriaci 190 občanů do své vlasti. Nejvíce ilegální migrace je evidována na česko-německé hranici. Velkým trendem se stává, že cizinec vstoupí na území ČR legálně, ale po uplynutí 180 dnů, neboli krátkodobého pobytu řádně neopustí ČR, a tím se dopouští protiprávního stavu, protože zůstává na území ČR bez povolení. (Nelegální migrace v ČR v devadesátých letech, 2019)

V bývalé Jugoslávii, zejména v oblasti Kosova eskaluje ozbrojený konflikt, který má za následek zvyšující se počet nelegálních přechodů státních hranic ČR. V roce 1998 bylo evidováno přes 45 000 ilegálních přechodů, a dokonce v říjnu tohoto roku byl prolomen rekord, kdy bylo zaznamenáno 6 048 ilegálních přechodů. (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1998, 1999)

Na základě usnesení vlády č. 378 z dubna 1999 bylo poskytnuto dočasné útočiště občanům Svazové republiky Jugoslávie, zejména z oblasti Kosova. Toto útočiště bylo poskytnuto do konce roku 1999. V tomto roce došlo k významnému kroku v rámci vývoje migrační

legislativy, kdy vstupuje v platnost zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, který nahrazuje zákon č. 123/1992 Sb., dále pak od prosince 1999 je platný zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, který nahrazuje zákon č. 498/1990 Sb., o uprchlících. Oba tyto zákony jsou účinné od 1. 1. 2000. (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1999, 2000)

Co se týče nelegálního přechodu státních hranic ČR, tak nejvyšší počet byl zaznamenán v roce 1998 a to nejspíše kvůli eskalujícímu sporu v Kosovu, jak je uvedeno výše. Technologie pro zjišťování této nelegální činnosti jsou postupem času dokonalejší, a proto jsou data s časem přesnější a ČR má o legálních a nelegálních cizincích na území ČR větší přehled. Dále je v Tabulce 2 uvedeno, kolik lidí se pokoušelo překročit hranici opakovaně. Jedním z důvodů mohla být vyhrocená situace v Kosovu. Dále je uvedeno, kolik bylo zjištěno neplatných cestovním dokladem a kolika lidem při nelegálním přechodu hranice pomáhali převaděči.

Tabulka 2 Nelegální migrace v letech 1993-1999 (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1999, 2000)

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Nelegální přechody státních hranic ČR	43 302	20 480	19 172	23 706	29 339	44 672	32 325
Opakovaně	N	1 724	1 980	3 259	3 137	7 500	3 936
S neplatným cestovním dokladem	N	754	1 035	1 393	2 322	1 617	1 153
S převaděčem	N	4 587	4 604	4 830	6 627	9 884	7 680

V Tabulce 3 je uvedeno, kolik bylo žadatelů o statut uprchlíka, kolika lidem byl statut uprchlíka přidělen a kolika lidem byl udělen zákaz pobytu na území ČR.

Tabulka 3 Žadatelé o statut uprchlíka a cizinci se zákazem pobytu v letech 1993-1999 (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1999, 2000)

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Žadatelé o statut uprchlíka	2 207	1 187	1 417	2 211	2 109	4 086	7 217
Přiznán statut uprchlíka	250	116	59	162	96	76	79
Zákaz pobytu v ČR	16 441	11 792	8 211	9 525	17 289	21 935	14 539

Za uvedené období vzrůstal počet žadatelů o statut uprchlíka. Ne všem byl tento statut přiznán.

5.2 Migrace obyvatelstva v letech 2000-2010

V roce 2000 dochází k velkému poklesu přistěhovalců na 7 802 osob, kdy v roce 1992 to bylo okolo 20 000 osob, jedná se o trojnásobný pokles. Tento velký rozdíl je podmíněn zavedením přísnějších imigračních předpisů pro celou řadu zemí východní Evropy. Od počátku 20. století se počty emigrantů i imigrantů několikanásobně zvýšily, např. v roce 2001 to bylo 13 000 osob, ale již v roce 2003 to bylo přes 60 000 osob.

Od roku 2000, kdy byly počty žadatelů vysoké, se postupně tento počet snižoval. V roce 2010 žadatelů bylo jen 833, což je např. oproti roku 2001 o 17 000 žadatelů méně (Tabulka 4).

V roce 2001 byl zaznamenán významný vzestup žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR. Na konci tohoto roku celkový počet žadatelů přesáhl hodnotu 18 000, a tím se ČR dostala mezi deset nejvýznamnějších evropských zemí z hlediska nově podaných žádostí o azyl. Po 11. 9. 2001, kdy byl proveden útok ve Spojených státech amerických, si ČR klade za cíl minimalizovat potencionální rizika v této oblasti a byl vytvořen Národní akční plán ČR v boji proti terorismu.

Tabulka 4 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR a udělených státních občanství v letech 2000-2010 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2010, 2011)

Rok	Počet	
	Žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR	Udělení státního občanství ČR
2000	8 788	1 059
2001	18 088	1 121
2002	8 481	1 152
2003	11 396	1 267
2004	5 459	1 495
2005	4 021	1 177
2006	3 016	1 355
2007	1 878	1 027
2008	1 656	1 087
2009	1 258	1 017
2010	833	947

V roce 2001 byla poskytnuta dočasná ochrana státním občanům Ruské federace kvůli ozbrojenému konfliktu v Čečensku. Od roku 2001 byla snaha ČR o potírání organizovaného zločinu s nelegální pracovní činností cizinců. Na začátku roku 2002 byl zřízen Útvar služby cizinecké a pohraniční policie a probíhala realizace cizineckého informačního systému. V těchto letech také probíhala snaha posilovat dosavadní spolupráce s imigračními a azylovými úřady členských zemí EU. (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2001, 2002)

Počty udělení státního občanství se pohybují okolo jednoho tisíce za rok a během období deseti let není výrazná změna.

Do celkového počtu zjištěných osob se započítává nelegální migrace přes vnější schengenské hranice, která má daleko menší podíl, jako nelegální pobyt cizinců na území ČR (Tabulka 5).

Tabulka 5 Nelegální migrace na území ČR v letech 2000-2010 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2010, 2011)

Rok	Celkem zjištěno osob	Nelegální migrace přes vnější hranice	Nelegální pobyt
2000	55 075	32 720	22 355
2001	42 143	23 834	18 309
2002	34 314	14 741	19 573
2003	34 556	13 206	21 350
2004	27 391	10 695	16 696
2005	15 489	5 689	9 800
2006	11 488	4 371	7 117
2007	8 096	3 384	4 712
2008	3 829	168	3 661
2009	4 457	190	4 267
2010	2 988	140	2 848

V roce 2003 vstoupil v platnost zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců. V tomto roce Ministerstvo vnitra ČR řešilo migraci a usazování příslušníků romských komunit ze Slovenské republiky na území ČR. Rok 2004 byl ve znamení realizace Vízového informačního systému. V roce 2004 vláda schválila usnesením č. 108 Akční plán boje s nelegální migrací, kde chce zmírnit negativní dopady na společnost. V roce 2006 byly podle zákona č. 136/2006 Sb., zavedeny do praxe cestovní doklady s nosičem dat s biometrickými údaji, tj. údaje o zobrazení obličeje a otisku prstů. (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2006, 2007)

V roce 2007 zahájilo svou činnost Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migrace pod zkratkou Anacen. Z důvodu plného zapojení ČR do Schengenské spolupráce byl v roce 2008 zpracován Národní plán řízení ochrany státních hranic ČR 2008. V roce 2009 byl zaveden systém „zelených karet“. Zelená karta se vydává jako povolení za účelem zaměstnání. (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2010, 2011)

Do celkového počtu cizinců, kteří mají povolený pobyt (Tabulka 6), se započítávají cizinci, kteří mají povolený trvalý pobyt a ti, kteří mají povolen dlouhodobý pobyt na území ČR.

Tabulka 6 Legální migrace – Cizinci s povoleným pobytem na území ČR v letech 2000-2010 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2010, 2011)

Rok	Celkem cizinců s povoleným pobytem	Trvalý pobyt	Dlouhodobý pobyt
2000	200 951	66 891	134 060
2001	210 794	69 816	140 978
2002	231 608	75 249	156 359
2003	240 421	80 844	159 577
2004	254 294	99 467	154 827
2005	278 312	110 598	167 714
2006	321 456	139 185	182 271
2007	392 087	158 018	234 069
2008	438 301	172 927	265 374
2009	433 305	181 161	252 144
2010	425 301	189 962	235 339

Ve zkoumaném období deseti let se počet cizinců, kteří měli povolený pobyt na území ČR, se rok od roku zvyšoval.

5.3 Migrace obyvatelstva v letech 2011-2019

V roce 2011 Analytické centrum věnuje svou pozornost monitoringu a analýze konkrétních aktuálních jevů, jako je nelegální tranzitní migrace občanů Afghánistánu a Pákistánu. V tomto roce vstoupil v platnost zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů. Díky migračnímu tlaku ze Středomoří byla EU nucena zahájit diskusi o reformě fungování Schengenu, hlavně jeho politické správy. Analytické centrum v roce 2014 monitoruje migrační hrozby v krizových oblastech Ukrajiny a Sýrie. Také od roku 2011 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX, který slouží pro kontrolu dokladů a osob při hraniční kontrole na mezinárodních letištích. Je to jediný lustrační systém

a slouží také pro kontrolu pravosti cestovních dokladů. (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2014, 2015)

V letech 2014 až 2019 se objevila migrační vlna, která byla po mnoha stránkách neobvyklá, protože předčila všechny moderní migrační proudy, jak ve svém rozsahu, tak v povaze samotné migrace, a to se v dostatečné míře dotýkalo i ČR (Tabulka 7, 8 a 9). V roce 2015, který se stal „rekordním“, přišlo do Evropy přes jeden milion žadatelů o mezinárodní ochranu. (Klaus and Weigl, 2017)

Tabulka 7 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR v letech 2011-2019 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020)

Rok	Celkem cizinců s povoleným pobytem	Trvalý pobyt	Přechodný pobyt
2011	436 389	198 051	238 338
2012	438 213	214 027	224 186
2013	441 536	238 904	202 632
2014	451 923	251 342	200 581
2015	467 562	261 553	206 009
2016	496 413	273 399	223 014
2017	526 811	282 732	244 079
2018	566 931	290 679	276 252
2019	595 881	300 684	295 197

V roce 2011 byla vydána Koncepce integrace cizinců na území České republiky – Společné soužití. Tato koncepce definuje postupy ČR v oblasti integrace cizinců a reaguje na vývoj, nové trendy a aktuální situaci v souvislosti s integrací cizinců. Cílem integrace je prevence vzniku sociálního napětí. Koncepce je dle potřeby aktualizována každých pět let. Od roku 2012 začala fungovat Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva. V roce 2015 byl zaznamenán nárůst případů nelegálních pobytů v ČR kvůli tomu, že se ČR ocitla na okraji tzv. balkánské trasy nelegální migrace. (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2015, 2016)

Tabulka 8 Nelegální migrace v letech 2011-2019 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020)

Rok	Celkem zjištěno osob	Nelegální migrace přes vnější hranice	Nelegální pobyt
2011	3 360	80	3 280
2012	3 595	119	3 476
2013	4 153	179	3 974
2014	4 822	181	4 641
2015	8 563	240	8 323
2016	5 261	222	5 039
2017	4 738	250	4 488
2018	4 992	339	4 653
2019	5677	503	5 174

Počty cizinců se během zkoumaného období výrazněji neliší. Jen v roce 2015 nelegální migrace v ČR stoupla dvojnásobně.

V roce 2016 vstoupil v platnost zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR a o změně souvisejících zákonů, který navazuje na nařízení Evropského parlamentu a Rady EU, kterým se stanovuje Kodex Unie neboli Schengenský hraniční kodex. (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2016, 2017)

Tabulka 9 Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2011-2019 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020)

Rok	Počet žadatelů	Azyl udělen	Doplňková ochrana udělena
2011	756	125	104
2012	753	113	270
2013	707	49	149
2014	1 156	95	256
2015	1 525	82	194
2016	1 478	148	302
2017	1 450	29	118
2018	1 701	47	118
2019	1 922	61	86

Počet žadatelů – cizinců, kteří zažádali o mezinárodní ochranu každoročně narůstal, ne všem bylo vyhověno.

6 MIGRAČNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY

V této kapitole je uvedeno, jaká je migrační politika ČR. Pro ČR je nejdůležitější bezpečnost občanů ČR a eliminace kriminální činnosti migrantů. Problematika migrace spadá do gesce Ministerstva vnitra ČR. Migrační politika je primárně založena na mezinárodní spolupráci a dodržování mezinárodních dohod. Česká republika má v politice několik důležitých zásad, které jsou níže uvedeny. Migrační strategie ČR je rozdělena do sedmi oblastí, kdy se rozhoduje, zda je zde cizinec legálně a jakým způsobem ho začlenit nebo nelegálně a jak s ním bude dále nakládáno.

Snaha o co nejprospěšnější využití migračních jevů je základem každé migrační politiky. Ať už lze najít pozitivní nebo negativní dopady, jejím cílem je přizpůsobit se každé možné nastalé situaci, buď za pomoci předpřipravených legislativních postupů, nebo za pomoci nově vytvořených nařízení. *„Na migrační politiku je možné pohlížet jako na soubor zákonů, nařízení a praktik týkajících se pohybu mezinárodních migrantů přes státní hranice a jejich pobytu na území cílové země.“* (Drbohlav, 2010, str. 69)

Jako hlavní bod migrační politiky každé země je snaha především o zajištění maximálního bezpečí vlastního státu a jeho obyvatel. Bezpečí státu a svých obyvatel se země snaží zajišťovat jak individuálně, tak pomocí mezinárodních smluv, které mají za úkol sjednotit migrační politiky členských zemí a do budoucna zlepšit spolupráci jednotlivých členských států v otázkách bezpečnosti, které jsou s migrací bezprostředně spojeny. Migrační politika se dále věnuje problematice integrace přistěhovalců do tamní společnosti, práci s migranty v rámci jejich návratu do jejich rodné země, mezinárodní ochranou a humanitární činností. (Drbohlav, 2010)

V ČR spadá migrační politika pod správu Ministerstva vnitra. *„Ministerstvo vnitra je gestorem za problematiku mezinárodní migrace a mezinárodní ochrany v České republice, a to jak na úrovni legislativně – koncepční, analytické, tak i realizační. V rámci ministerstva za tuto oblast zodpovídá odbor azylové a migrační politiky.“* (Odbor azylové a migrační politiky, 2020c) Odbor azylové a migrační politiky je instituce, která má za úkol práci v oblasti uprchlictví a mezinárodní ochrany, integrace, vstupu a pobytu cizinců, předkládání návrhů na zřízení azylových zařízení, nebo ostatních zařízení, která slouží cizincům. (Odbor azylové a migrační politiky, 2020d)

„Prioritou státu v oblasti migrace je v souladu se Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců přijímat účinná opatření, která budou podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat nelegální migraci. S tímto cílem také souvisí snaha zajistit účinnou ochranu státních hranic v rámci schengenského prostoru.“ (Odbor azylové a migrační politiky, 2020e) Základní postoj migrační politiky ČR v oblasti migrace cizinců charakterizují právě tyto zásady a jsou zanesené v usnesení vlády ČR z roku 2003. Mezi tyto zásady patří:

- Migrační politiku země bude řídit výlučně a jedině stát, nikoli soukromý nebo jiný sektor.
- Migrační politiku nebude řídit pouze jeden státní orgán, nýbrž půjde o spolupráci více takových institucí, které se touto problematikou budou zabývat.
- Cílem migrační politiky státu je odstraňovat všechny formy nelegální migrace a dalších aktivit podobného charakteru, a to jak na úrovni národní, tak i pomocí mezinárodní spolupráce.
- Přínosná legální migrace bude z hlediska státu podporována.
- Byť bude hlavním řídicím orgánem v oblasti migrace sám stát, předpokládá se aktivní práce i od dalších subjektů mimo státní sféru.
- Česká republika v rámci mezinárodní kooperace poskytne prostředky a možnosti k mírnění internacionálních migračních krizí. (Koncepce integrace cizinců na území České republiky, 2003)

Ministerstvo vnitra s dalšími ministerstvy stanovuje strategii migrační politiky ČR. Hlavním cílem ČR je podporovat pozitivní vlivy migrace a mírnit hlavně ty negativní. V rámci migrační strategie si ministerstvo určuje cíle, kterých by chtělo v oblasti migrační politiky dosáhnout. Všechny cíle, které si stanoví, musí být v souladu s předpisy EU a měly by zároveň přispívat k naplnění dlouhodobé strategie EU. Za realizaci migrační strategie zodpovídá Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. „Česká republika, i Evropská unie jako celek, proto musí prosazovat a účinně provádět migrační politiku s jednoznačnými východiskami: i) přijímat legální migranty a usnadnit vstupní procesy se zřetelem na potřebu zachování konkurenceschopnosti v globálním ekonomickém prostředí; ii) migrantů, kteří vědomě nezvolí legální cestu do Evropské unie, nebo jsou k tomuto donuceni vnějšími okolnostmi, zajistit přístup k mezinárodní ochraně nebo návrat do zemí původu za současného dodržování principu non-refoulement; iii) zajistit takovou

míru integrace cizinců trvale pobývajících na území České republiky, která zamezí bezpečnostním rizikům a negativním společenským jevům a povede k soudržnosti společnosti a ochraně práv jejich členů a iv) aktivně provádět vnější dimenzi migračních politik, včetně pomoci uprchlíkům a podpory bezpečnostní stabilizace a sociálně-ekonomického rozvoje zdrojových a tranzitních zemí migrace. V tomto ohledu také Česká republika přivítala většinu z navrhovaných dobrovolných opatření v rámci nové migrační agendy Evropské komise – Evropský program pro migraci, který Komise vydala v květnu 2015.“ (Strategie migrační politiky, 2015, str. 4-5)

Migrační strategie ČR je rozdělena do sedmi oblastí. Mezi tyto oblasti patří:

- Integrace je proces, který umožňuje cizincům se postupně začlenit do české společnosti. Cílem tohoto procesu je oboustranně přínosné nekonfliktní soužití cizinců s českými občany. Velký důraz je kladen na předcházení trestné činnosti, nebo úplnému sociálnímu vyloučení cizinců.
- Nelegální migrace a návratová politika je proces s cílem zajistit ochranu a bezpečnost pro všechny občany ČR.
- Politika v oblasti udělování azylu má hlavní zásadu, že se příslušné orgány ČR musí zabývat každou žádostí o azyl, která je ze strany cizinců podána a nelze si vybírat.
- Vnější dimenze migrační politiky se zaměřuje na vnější pomoc v rámci migračních problémů. Hlavním cílem je pomoc třetím zemím. V rámci humanitární pomoci disponuje vládní, zdravotně humanitární program ČR s názvem MEDEVAC.
- Volný pohyb osob v EU a Schengenská spolupráce řeší to, že volný pohyb je zaručován Schengenskou dohodou.
- Legální migrace je proces legálního vstupu utečenců do ČR nejčastěji za prací. Mezi nejčastější národnosti patří Rusové, Ukrajinci a Vietnamci. (Strategie migrační politiky, 2015)
- Mezinárodní a evropské závazky ČR v oblasti migrace vychází z dokumentu Smlouva o fungování EU. „*Unie vyvíjí společnou přistěhovaleckou politiku, jejímž cílem je ve všech etapách zajistit účinné řízení migračních toků, spravedlivé zacházení pro státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývajících v členských státech, jakož i předcházení nedovolenému přistěhovalectví a obchodu s lidmi*

a posílení boje proti těmto činnostem.“ (Smlouva o fungování Evropské unie, 2008, str. 30)

7 POSOUZENÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

V následující kapitole je rozebráno poskytování mezinárodní ochrany a azylu, získání českého občanství, dobrovolný návrat a readmisní dohody. Je zde řešeno, jakým způsobem probíhá žádost o azyl, jakým způsobem probíhá získání státního občanství a co musí žadatel splňovat. Pro představu jsou zde vytvořeny dvě tabulky, kde je uveden počet žádostí o mezinárodní ochranu v EU a podíl mužů, žen a dětí, kteří mezinárodní ochranu požadují. Tento podíl není vyrovnaný, podíl mužů výrazně převyšuje podíl žen a dětí. Obecně se ČR při udělování azylu a mezinárodní ochrany žadatele řídí Ženevskými konvencemi.

7.1 Poskytování mezinárodní ochrany a azylu

Mezinárodní ochrana je nadřazený pojem pro udělení azylu a doplňkové ochrany. Cizincům, kteří se z určitých důvodů nemohou vrátit do své rodné země a vstoupili na území ČR je udělována mezinárodní ochrana. Mezinárodní ochranu lze získat dvojím způsobem, buď udělením azylu, nebo doplňkové ochrany. Při udělení azylu a ochrany žadatele se ČR řídí pravidly vycházejícími z Ženevských konvencí. Z těchto úmluv vycházejí zásady, jak zacházet s civilním obyvatelstvem za války, tj. 4. Ženevská úmluva a dále je stanoven postup a obsah ochrany tohoto obyvatelstva a také osob, které tuto ochranu a péči zprostředkovávají. Pokud cizinec získá mezinárodní ochranu, je mu umožněno legálně pobývat na území ČR. Podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu se rozlišují tři druhy azylu a doplňkové ochrany. Jedná se o azyl z pronásledování, který cizinci může být udělen v případě, že mu v rodné zemi hrozí vážné nebezpečí, a kdyby se chtěl vrátit zpět, znamenalo by to ohrožení jeho života nebo porušení jeho základních práv. Druhá forma azylu je udělení azylu za účelem sloučit rodinu a v neposlední řadě humanitární azyl. Doplňková ochrana se dělí na doplňkovou ochranu z důvodu špatného zacházení a doplňková ochrana za účelem sloučit rodinu. Cizinec může o mezinárodní ochranu zažádat kdykoliv během pobytu na území ČR, na hraničním přechodu, když přijíždí do ČR nebo na oblastním ředitelství cizinecké policie. Institut azylu/uprchlictví uplatňuje ČR společně se 148 státy světa v podobě ústavních zákonů. ČR má tento institut zakotven v čl. 43 Listiny základních práv a svobod. Po získání mezinárodní ochrany se ČR snaží o integraci držitelů mezinárodní ochrany. Politika integrace cizinců je zaměřena na podporu začlenění těchto osob do společnosti a zajištění důstojného a samostatného života. (Mezinárodní ochrana, 2020)

Jak vyplývá ze získaných statistik, tak počty žadatelů o mezinárodní ochranu v EU v řešeném období rostly (Tabulka 10), podíl mužů výrazně převyšoval podíl žen a dětí (Tabulka 11).

Tabulka 10 Počty žádostí o mezinárodní ochranu v EU v letech 2011-2015 (Břicháček 2016, str. 21-25)

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Ženy	83 340	96 125	120 975	164 155	344 315
Muži	179 115	180 085	238 235	398 350	911 465
Celkem	263 160	278 280	372 855	562 680	1 257 030

Tabulka 11 Podíl mužů, žen a dětí ve středomořské migraci v letech 2015-2016 (Břicháček, 2016, str. 26)

Rok	2015	2016 (do 30.9.)
Ženy	17 %	18 %
Děti	25 %	28 %
Muži	58 %	54 %

Dle „Dublin III.“ Nařízení č. 604/2013, existují pravidla EU, která říkají, že žadatelé o azyl nemají právo si vybírat v rámci EU členský stát, kde podají žádost. K řízení o mezinárodní ochranu je podle situace příslušný vždy jeden konkrétní stát, který by se měl ujmout své odpovědnosti a nepropouštět migrující cizince do dalších členských států. Z tohoto důvodu mohou jiné členské státy, do kterých se cizinec odebral, žádat, aby si cizince příslušný stát převzal zpět. (Břicháček, 2016)

„Kategorie uprchlíka (žadatele o azyl) je specifickou kategorií migranta, který hledá ochranu mimo svůj domovský stát z jasně definovaných důvodů (pronásledování z důvodu náboženství, politického přesvědčení apod.).“ (Strategie migrační politiky, 2015, str. 11)

Udělování mezinárodní ochrany spadá pod resort Ministerstva vnitra ČR, podrobněji se jimi zabývají pracovníci odboru azylové a migrační politiky a oddělení mezinárodní ochrany. Ministerstvo má na rozhodnutí lhůtu půl roku od podání žádosti. Odbor azylové a migrační politiky svou činnost vykonává v oblasti mezinárodní ochrany, vstupu a pobytu cizinců, uprchlictví, koncepce integrace cizinců, státního integračního programu a spolupráce

v rámci schengenského prostoru. Tento odbor je útvarům Ministerstva vnitra ČR pro řízení organizační složky státu „Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra“, který předkládá návrhy na zřízení nebo změnu charakteru azylových zařízení nebo zařízení pro zajištění cizinců. Česká republika má negativní vztah ke kvótám pro přerozdělování uprchlíků i kvótám pro přesídlování. Hlavním cílem ČR v oblasti mezinárodní ochrany je rozšíření možných kapacit pro případné žadatele o azyl, zkvalitňování azylového systému a lepší spolupráci s ostatními státy. (Migrační politika ve vybraných zemích EU, 2018)

7.2 Získání českého občanství

Občanství neboli státní občanství je jedním ze znaků moderního státu. Pod tímto pojmem si lze představit časově a místně neomezený právní svazek fyzické osoby a daného státu. Každý stát má pro získání občanství uděleny jiné podmínky. Podmínky mohou být např. narozením, osvojením, udělením nebo prohlášením. (Státní občanství, 2021)

České státní občanství mají možnost nabýt státní občanství cizích států, kteří mají trvalý pobyt na území ČR udělením. Žádostmi o státní občanství se zabývá Ministerstvo vnitra ČR. Cizinec, který žádá o státní občanství, podává svou žádost podle adresy trvalého bydliště na Krajském úřadě. Krajský úřad zasílá žádost společně se svým stanoviskem na Ministerstvo vnitra ČR, a to nejpozději do 30 dnů, od obdržení žádosti. Ministerstvo vnitra ČR rozhodne o udělení občanství do 180 dnů ode dne, kdy mu byla žádost doručena. (Státní občanství ČR, 2014)

Mezi základní podmínky, které musí cizinec, který žádá o státní občanství ČR splňovat jsou:

- Žadatel má na území ČR povolen trvalý pobyt.
- Trestní bezúhonnost.
- Znalost českého jazyka.
- Znalost českých reálií.
- Žadatel musí prokázat, že se na území ČR skutečně zdržuje, alespoň jednu polovinu pobytu.
- Žadatel musí prokázat zdroje a výše příjmů.
- Žadatel prokazuje, že nezatěžoval v posledních 3 letech systém státní podpory.

- Žadatel prokazuje, že v posledních 3 letech neporušil povinnosti vyplývající z právních předpisů. (Státní občanství ČR, 2014)

K zpřísnění podmínek pro získání českého občanství pro cizince došlo od 1. 1. 2017, kdy byl novelizován zákon o státním občanství ČR. Tato nová právní úprava nově definuje podmínky pro udělení státního občanství ČR, jako jsou prokázání znalostí českého jazyka, prokázání základní znalosti ústavního systému a státních symbolů ČR a základní orientace v kulturně-společenských, zeměpisných a historických oblastech, které se týkají ČR. Cizinci, kteří žádají o udělení českého občanství již nemusí prokazovat pozbytí svého dosavadního státního občanství. (Zákon o státním občanství ČR platný od 1.1.2017, 2017)

7.3 Dobrovolný návrat cizinců do své vlasti

Pojem dobrovolný návrat definuje bezpečný, nenásilný a důstojný návrat osoby, která pobývá na území ČR do země svého původu, kdy za splnění předem stanovených podmínek bude návrat zprostředkován a částečně financován Ministerstvem vnitra ČR. Pokud se jedná o cizince, který pobývá na území ČR legálně a zažádá o zrušení pobytu na území ČR, protože již nemá prostředky na ubytování, může být tento cizinec zařazen do projektu „Dobrovolný návrat“. Další podmínkou je, že cizinec, který žádá o zařazení do projektu, nebyl z území ČR v minulosti vyhoštěn a nemá prostředky na návrat do vlasti. Pokud cizinec splní podmínky a bude-li do projektu zařazen, bude mu zajištěna bezplatně letenka do jeho domovské země, a navíc obdrží částku ve výši 500 euro. (Služba cizinecké policie, 2020)

7.4 Readmisní dohody

Readmise je mechanismus realizace návratů migrantů do země, ze které migrují a nechtějí využít možnost dobrovolného návratu. Pokud by chtěla ČR navrátit občana do země migrace, musí mít s tímto státem sjednanou readmisní dohodu. Tyto dohody jsou vzájemné, zpravidla se jedná o bilaterální dohody. Jedním z hlavních důvodů je usnadnění a maximální možné urychlení procesu návratu osoby nacházející se na území smluvního státu. Readmisní dohody nejsou pouze konečné řešení, ale obsahují i celou řadu kroků, které předcházejí samotnému předání. Readmise je represivní opatření proti všem cizincům na území ČR, kteří nedodrží platnou právní úpravu. Readmisní dohody má v gesci Ministerstva vnitra ČR, přičemž orgán, který readmisi vykonává je Služba cizinecké policie ČR. (Návraty, 2020)

8 POSOUZENÍ RIZIK MIGRACE NA BEZPEČNOST STÁTU A JEHO OBYVATEL

Migrace obyvatel má negativní dopady na společnost, které ovlivňují sociální a ekonomický systém státu, politický systém a myšlení. Hlavní negativní dopady má migrace obyvatel na bezpečnost, což může ovlivnit psychickou stránku člověka, jeho vnímání a racionální uvažování.

8.1 Vliv migrace obyvatel na bezpečnost státu a jeho obyvatelstvo

Dle Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR vyplývá, že z celkového počtu trestně stíhaných osob na území ČR, je asi 10 % z nich cizinců (Tabulka 12).

Tabulka 12 Trestně stíhaní cizinci na území ČR (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020)

Rok	Celkem trestně stíhaných osob	Trestně stíhaní cizinci	Podíl v %
2009	123 235	8 362	6,8
2010	112 477	7 377	6,6
2011	114 975	7 473	6,5
2012	113 026	7 513	6,6
2013	117 682	7 470	6,3
2014	114 611	7 385	6,4
2015	101 883	7 264	7,1
2016	93 379	7 552	8,1
2017	87 168	7 708	8,8
2018	84 990	7 817	9,2
2019	86 209	8 192	9,4

Podle Zprávy o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019 se podíl trestně stíhaných cizinců od roku 2009 do roku 2019 zvyšoval.

Dle statistik se cizinci dopouštějí následujících trestných činů:

- Násilné činy, jako jsou vraždy, loupeže, úmyslné ublížení na zdraví.
- Mravnostní činy.
- Majetkové činy, jako jsou krádeže vloupáním, krádeže prosté, krádeže kapesní.
- Ostatní kriminální činy, jako např. nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, šíření toxikomanie, přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů, maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.
- Zbývající kriminalita, kam patří silniční nehody z nedbalosti, ohrožení pod vlivem návykové látky.
- Hospodářské činy, jako např. trestné činy padělání a pozměňování veřejné listiny.

Nejčastěji jsou trestně stíhaní státní příslušníci Slovenska, Ukrajiny, Rumunska a Gruzie.

Lidé z jiných zemí, kteří přicházejí do ČR, mají jiné návyky a zákony v jejich zemi jsou diametrálně rozdílné. Z tohoto důvodu i nevědomky porušují zákony. Obyvatelé z chudších zemí se snaží na území ČR vydělat rychle peníze a z tohoto důvodu často tíhnou k nelegální činnosti, jako je např. výroba a prodej omamných a psychotropních látek, pašování zbraní a střeliva, krádeže vozidel.

Zajímavostí je uzavřená vietnamská menšina, která se na našem území rychle přizpůsobila. Tato menšina začala podnikat v gastronomii, textilním průmyslu apod., ale je o nich známo, že již od počátku 90. let vyrábí a distribuují především marihuanu, hašiš, pervitin, amfetamin, apod. Pro bezpečnostní složky je těžké tuto nelegální činnost odhalit právě kvůli semknutosti a uzavřenosti této menšiny.

Další možností, jak se cizinci snaží přijít k penězům, je kuplířství a prostituce. Tuto trestnou činnost nejvíce páchají státní příslušníci Slovenska, Ukrajiny, Moldávie, Rumunska, atd. V dnešní době se nejvíce řeší trestné činy převaděčství a s tím právě zmiňovaná prostituce, protože převaděči často zvyšují ceny za své služby a většina migrantů nemá prostředky. Lidé, kteří se snaží dostat do Evropy, jsou bez dokladů a těžko ztotožnitelní, proto se mohou stát terčem obchodníků s lidskými orgány.

Jedním z nejzávažnějších trestných činů, které mohou páchat migranti je terorismus a extremismus. Terorismus je páchán nejčastěji z náboženských nebo fanatických důvodů.

Hlavním cílem teroristických skupin jsou místa s velkou koncentrací osob a důležité stavby jako např. nemocnice, vládní budovy, elektrárny atd.

Osoby, které migrují z třetích zemí s sebou mohou přinášet riziko přenosu chorob, které se v Evropě běžně nevyskytují. Hrozí riziko vzniku epidemií různého charakteru se zdravotními dopady na velké množství obyvatel.

Stát je povinen přijmout válečného uprchlíka a poskytnout mu azyl a s tímto souvisí spousta výdajů ze státního rozpočtu a velké zatížení ekonomického systému. Náklady jsou spojeny se vzděláním, zdravotní péčí, sociální pomocí. Stoupá počet žadatelů o sociální dávky, migranti čerpají tuto pomoc i přesto, že nepřispívali do zdravotního a sociálního systému formou daní. Stát musí žadatelům o azyl poskytnout ubytování, než budou finančně soběstační.

Cizinci se stávají levnou pracovní silou a významnou součástí pro národní ekonomiku, ale pro občany vlastního státu jsou hrozbou. Občané vnímají zaměstnávání cizinců jako nespravedlivé z toho důvodu, že byli nahrazeni právě cizinci.

V neposlední řadě stát vynakládá finance na zadržování nelegálních migrantů, náklady spojené na ochranu státních hranic, náklady na vyhoštění migrantů, náklady na ubytování a stravu migrantů a také náklady bezpečnostních složek na prověřování cizinců.

8.2 Aplikace metody What – If na problematiku migrace

Metoda What – If Analysis je analýza toho, co se stane, když je to návod na hledání možných dopadů vybraných činností. Zaměřuje se na identifikaci a analýzu poruch a nebezpečí. Je to spontánní diskuse, při které se hledají nějaké nápady. Diskusi provádí skupina obeznámená s danou problematikou, která klade otázky a vyslovuje úvahy o možných následcích. Formulované dotazy začínají charakteristickým „What – if“ (Co se stane, když ...?). (Krömer, Musial a Folwarczny, 2010)

S využitím metody What – If jsou identifikovaná rizika a ke každému je přiřazen konkrétní dopad, který může nastat (Tabulka 13). V levém sloupci jsou uvedena vybraná rizika, která mohou vzniknout. Ke každému riziku jsou v pravém sloupci přiřazeny dopady, které nastanou, pokud se dané scénáře odehrají.

Tabulka 13 Metoda What – If

„What – if“ – Co když	Dopady
Co když přijde v krátkém období velké množství nelegálních migrantů?	Vyšší kriminalita, zatížení bezpečnostních složek, nápor na ekonomiku státu.
Co když cizinci páchají trestnou činnost např. krádež, ublížení na zdraví, výtržnosti?	Vyšší kriminalita, ničení majetku, ublížení na zdraví osob, někdy i smrt.
Co když migranti využívají pomoci převaděčů při nelegálním přechodu státních hranic?	Vyšší kriminalita, náklady státu na navrácení nelegálních migrantů.
Co když cizinci nedovoleně vyrábějí nebo distribuují omamné a psychotropní látky?	Vyšší kriminalita, ohrožení zdraví a života osob.
Co když cizinci nedovoleně převážejí, skladují a prodávají tabákové výrobky a lihoviny?	Vyšší kriminalita, únik spotřební daně pro stát.
Co když žena cizí národnosti, která má nakažlivou chorobu provozuje prostituci?	Epidemie, ohrožení zdraví a života osob. Zatížení zdravotního systému státu.
Co když cizinci prosazují vlastní ideologii?	Dopady na psychiku obyvatel.
Co když migranti pracují za minimální mzdu?	Snížení průměrného platu, méně pracovních míst.
Co když je spáchán teroristický útok aktivním střelcem?	Zranění osob, ztráty na životech. Navození paniky a pocitu strachu.
Co když je spáchán teroristický útok vozidlem nebo výbušným zařízením?	Zranění osob, ztráty na životech, velké škody na majetku. Navození paniky a pocitu strachu.

Při aplikaci metody What – If bylo konstatováno deset otázek co se stane, když a k nim přiřazeno deset dopadů.

8.3 Aplikace Matice rizik na problematiku migrace

Matice posuzování rizik je návod na subjektivní posouzení rizika souvisejícího s analyzovaným ohrožením. Je založená na definici, kde celkové riziko se rovná součinu pravděpodobnosti a závažnosti dopadu. (Vargová, 2019)

Je třeba si určit kategorizaci pravděpodobnosti vzniku rizika migrace (Tabulka 14) a kategorizaci závažnosti dopadu vybraného rizika (Tabulka 15). Následně je zapotřebí si určit přijatelnost rizika (Tabulka 16). Z určených hodnot se sestaví matice 4x4 (Tabulka 17). Výsledné hodnoty byly dosazeny do tabulky s riziky pro zjištění, která rizika je zapotřebí ošetřit (Tabulka 18).

Tabulka 14 Kategorizace pravděpodobnosti vzniku rizika migrace

Označení	Název	Popis
I.	Nepravděpodobné	Vznik rizika migrace 1x za 5 let
II.	Nízko pravděpodobné	Vznik rizika migrace 1x za rok
III.	Pravděpodobné	Vznik rizika migrace 1x za měsíc
IV.	Vysoko pravděpodobné	Vznik rizika migrace neustále

Tabulka 15 Kategorizace závažnosti dopadu migrace

Označení	Název	Popis
A	Zanedbatelný	Minimální dopad migrace na stát a společnost
B	Méně významný	Nízký dopad migrace na stát a společnost
C	Významný	Vysoký dopad migrace na stát a společnost
D	Kritický	Fatální dopad migrace na stát a společnost

Tabulka 16 Přijatelnost rizika migrace

Označení	Rozsah	Popis
Přijatelné	1-5	Riziko migrace je nízké
Přechodně přijatelné	6-11	Riziko migrace je přijatelné, opatření není nutné zavádět ihned
Nepřijatelné	12-16	Riziko migrace je vysoké, opatření je nutné zavést ihned

Tabulka 17 Matice rizik

P/D	A	B	C	D
I.	1	3	6	10
II.	2	5	9	13
III.	4	8	12	15
IV.	7	11	14	16

Tabulka 18 Zjištěná rizika migrace

Riziko	Pravděpodobnost	Dopad
Příchod velkého množství nelegálních migrantů.	1	D
Páchání trestné činnosti, např. krádež, ublížení na zdraví, výtržnost.	4	C
Nelegální přechod státních hranic za pomoci převaděčů.	3	B
Nedovolená výroba a distribuce omamných a psychotropních látek.	4	C
Nedovolená přeprava, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin.	4	B
Nakažená žena provozující prostituci.	3	C
Prosazování vlastní ideologie.	2	B
Práce za minimální mzdu.	3	A
Teroristický útok spáchán aktivním střelcem	2	D
Teroristický útok spáchán vozidlem nebo výbušným zařízením.	2	D

Dle provedené analýzy rizik bylo zjištěno šest rizikových scénářů, které spadají do kategorie přijatelnosti rizika jako nepřijatelné. Tato rizika jsou vysoká a je zapotřebí opatření zavést ihned. Prvním z těchto scénářů je „páchání trestné činnosti, např. krádež, ublížení na zdraví, výtržnost“. Druhým scénářem je „nedovolená výroba a distribuce omamných a psychotropních látek“. Třetím scénářem je „nedovolená přeprava, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin“. Dalšími rizikovými scénáři jsou „nakažená žena provozující

prostituci“, „teroristický útok spáchaný aktivním střelcem“ a posledním scénářem je „teroristický útok spáchaný vozidlem nebo výbušným zařízením“.

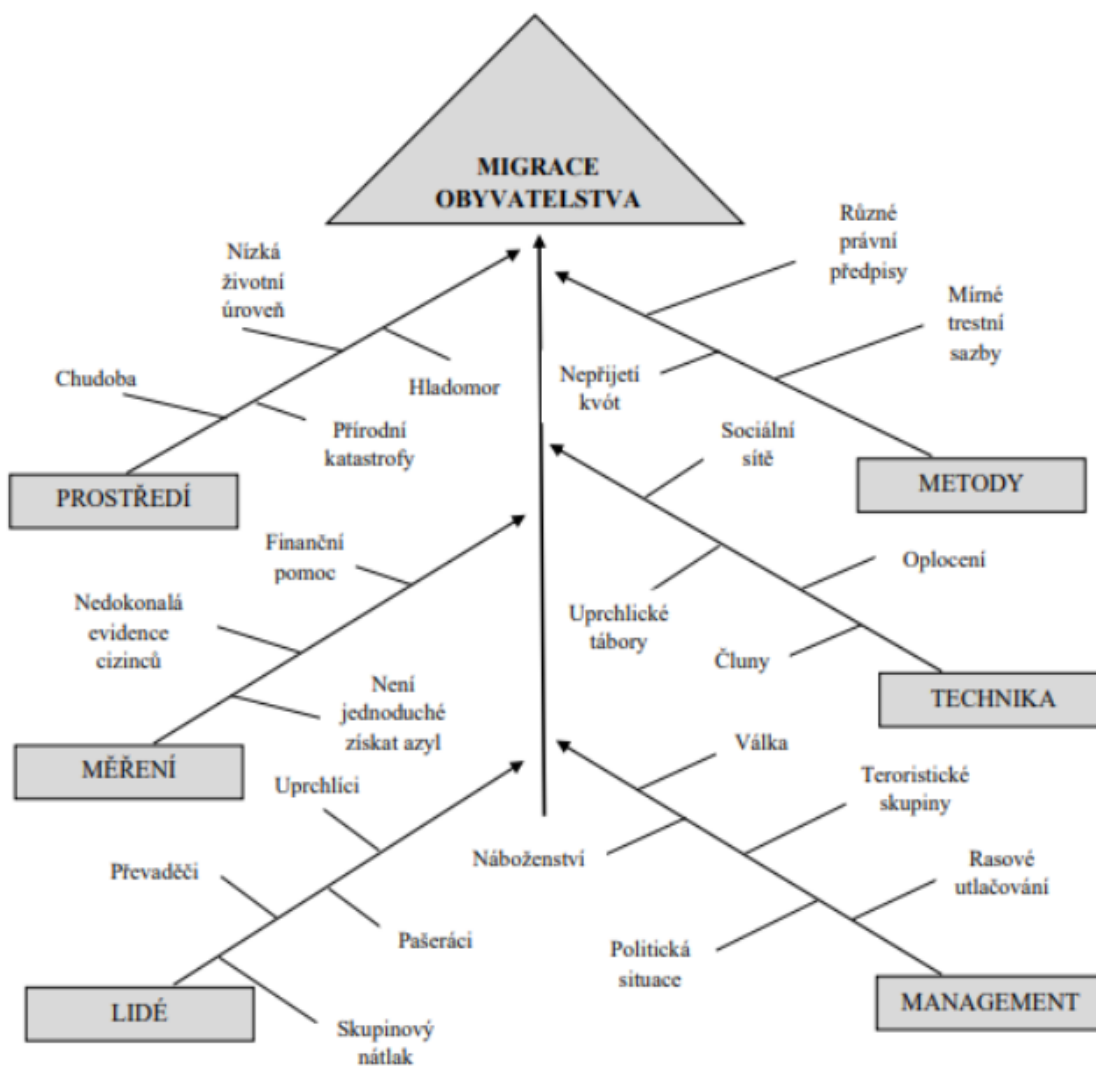
Dva rizikové scénáře spadají do kategorie přijatelnosti rizika jako přechodně přijatelné, a proto opatření není třeba zavádět ihned. Mezi tyto scénáře patří „příchod velkého množství nelegálních migrantů“ a „nelegální přechod státních hranic za pomoci převaděčů“.

Do přijatelné kategorie přijatelnosti rizika, kdy je riziko nízké spadají dva rizikové scénáře. Prvním scénářem je „prosazování vlastní ideologie“ a druhým rizikovým scénářem je „práce za minimální mzdu“.

8.4 Aplikace Ishikawa diagramu na problematiku migrace

Diagram příčin a následků je jednoduchá analytická technika pro zobrazení a následnou analýzu příčin a následků. Tento diagram poprvé představil Kaoru Išikawa. Tato metoda se používá k identifikaci rizik. Princip Ishikawa diagramu neboli diagramu „rybí kosti“ vychází z jednoduché kauzality, kde každý následek (problém) má svou příčinu nebo kombinaci příčin. Používá se při brainstormingu, během kterého jsou hledány všechny možné zdroje problému. Příčiny se většinou hledají v základních dimenzích například 8M, kam patří man power (lidé), methods (metody), machines (stroje), materials (materiály), measurements (měření), mother nature (prostředí), management (řízení) a maintenance (údržba). (Vargová, 2017)

Byl vytvořen Ishikawa diagram, kde jako důsledek (problém) je určena migrace obyvatelstva. Možné příčiny vzniku migrace obyvatelstva jsou rozděleny do šesti vybraných oblastí (Obrázek 1).

Obrázek 1 Ishikawa diagram migrace obyvatelstva

Vybrané oblasti, které obsahují možné příčiny vzniku migrace obyvatelstva jsou:

- Metody, kam lze zařadit příčiny způsobené pravidly, směnicemi, právními předpisy či normami. Do této oblasti jsou zařazeny jako možné příčiny různé právní předpisy v oblasti migrační politiky, nepřijetí kvót a mírné trestní sazby za trestné činy spojené s migrací (např. Organizování a umožnění nedovoleného překročení státních hranic).
- Lidé obsahují příčiny spojené s lidmi. Do této oblasti jsou zařazeny jako možné příčiny skupinový nátlak, kam lze zařadit např. rodinu, prosazování vlastní ideologie a jako druhou příčinu převaděči, kteří slibují za úplatek lepší život a snadnější vstup do cílové země. Další příčiny jsou uprchlíci a pašeráci.

- Prostředí, kam lze zařadit příčiny způsobené vlivem prostředí. Do oblasti prostředí jsou zařazeny příčiny vzniku chudoba, hladomor, nízká životní úroveň a přírodní katastrofy.
- Měření, kam lze zařadit příčiny způsobené nevhodným nebo nesprávně zvoleným hodnocením. Jako možné příčiny jsou uvedeny finanční pomoc, nedokonalá evidence cizinců a její nejednotnost a přísné podmínky pro získání azylu v daných zemích.
- Management jsou příčiny způsobené nesprávným řízením. Do této oblasti jsou zařazeny příčiny vzniku nelegální migrace jako je politická situace v zemích odkud lidé utíkají a teroristické skupiny, které prosazují své ideologie a posílají své členy do jiných zemí např. jako „spící buňky“. Další příčiny jsou válka, náboženství a rasové utlačování.
- Do techniky lze zařadit příčiny způsobené zařízeními. Do této oblasti jsou zařazeny sociální sítě, uprchlické tábory, čluny a oplocení.

9 NÁVRH NA MINIMALIZACI RIZIK MIGRACE

Při prostudování problematiky, která se týká migrace je vytvořeno několik návrhů, které by mohly vést k lepší přehlednosti a vylepšení celkové migrační politiky státu.

Problém migrační krize a velkého množství migrantů, kteří proudí do celé Evropy, je zapotřebí řešit. Efektivnější po všech směrech by bylo tento problém řešit v zemích, odkud právě tito uprchlíci přicházejí. Poskytovat humanitární pomoc v jejich rodné zemi, poskytovat vhodné vzdělání, vytvořit nové pracovní pozice. Snažit se najít důvod, proč přecháží pryč a snažit se jim zlepšit podmínky, aby neměli důvod odcházet. Z daných zemí často odchází lidé, kteří ve své zemi nemají možnost rozvoje a možnost uplatnění, proto se snaží odejít a najít lepší možnosti k životu. Tito lidé by však ve své zemi měli zůstat a pokusit se změnit vše k lepšímu.

Při příchodu cizince na území ČR je zapotřebí řádná lustrace osoby a její zadokumentování pro případné další potřeby. Lustrací se zjistí, zda cizinec nepáchal v minulosti trestnou činnost a není pro ČR nebezpečný. Pokud cizinec nemá u sebe doklady, je lustrace často velmi komplikovaná, protože české bezpečnostní složky musí zažádat o ověření totožnosti osoby zemi, ze které cizinec přichází. Často se stává, že migrant o svém původu a jménu lže, proto je jeho ztotožnění takřka nemožné. Z tohoto důvodu by bylo zapotřebí v rámci mezinárodní spolupráce vytvořit a zprovoznit evidenční systém, ke kterému budou mít přístup bezpečnostní složky daných zemí. Hned při prvním setkání bezpečnostních složek s migrantem proběhne důkladné zaevidování jména, příjmení, data narození a národnosti. Ke kartě osoby přiložit fotodokumentaci, daktyloskopické otisky, popis výrazných znaků jako např. tetování, znaménka, jizvy, poranění, oblečení atd. Je důležité vědět, kde se migrant v současné době nachází, z tohoto důvodu bude v systému evidovaná každá provedená kontrola s GPS souřadnicemi.

Prohlubování mezinárodní spolupráce v rámci organizací Frontex, Europol a Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu je jedním z důležitých prvků posílení migrační politiky ČR. V rámci zemí EU není jednotnost v právních předpisech. Migrační politika EU je zaměřena na ochranu vnějších hranic Schengenského prostoru, ale samozřejmě každá členská země si primárně chrání své vnitřní hranice. V současné době funguje evropská agentura Frontex, která se zabývá ochranou vnějších hranic Schengenského prostoru, a to na zemi, ve vzduchu a na moři. Frontex v těchto zemích funguje pouze jako podpora bezpečnostním složkám daného státu a nemá zde možnost operovat samostatně. V současné

době vzniká „armáda“ Frontexu, to znamená, že agentura začíná zaměstnávat velké množství lidí, kteří budou řádně vycvičeni a připraveni vykonávat dohled nad hranicemi Schengenského prostoru. V současné době probíhala spolupráce Frontexu se členskými státy, které jim dodávali své bezpečnostní složky k dispozici, přičemž financování zajišťovala právě evropská agentura.

Stanovení jednotného postupu pro trestní postih všech členů organizovaných skupin zabývajících se převaděčstvím a jinou trestnou činností týkající se migrace.

Den ode dne se migrace obyvatel stále vyvíjí, a proto je zapotřebí, aby docházelo také k vývoji nástrojů určených k minimalizaci migrace a dalších nežádoucích rizikových faktorů, které jsou právě s migrací spojených. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců má k 1. 1. 2021 již šedesátou novelizaci a plánuje se jeho další novelizace. Tento zákon by bylo efektivnější zrušit a vytvořit nový, který bude mít jasně daný obsah. Osoby, které se podle tohoto zákona mají řídit, v něm budou mít lepší přehled a administrativní pracovníci, kteří mají s tímto zákonem pracovat, budou mít jednotné podmínky a nebudou muset každé dva měsíce sledovat změny zákona.

ZÁVĚR

Téma diplomové práce vliv migrace na bezpečnost státu a jeho obyvatel bylo zvoleno kvůli aktuální situaci, která se okolo nás odehrává. V dnešní době, kdy se neřeší nic jiného, než koronavirus, je opomíjena mnohem větší hrozba, která se na nás žene. Migrace obyvatel je mezi námi již dlouhá léta a možná proto se v médiích o ní teď moc nemluví. Lidé z třetích zemí se snaží dostat do bezpečné Evropy, ale není to pouze únik před nebezpečím, jako je válka, ale je to jejich cesta za lepším životem a často se tohoto cíle snaží dosáhnout za každou cenu. Azyl by měla lidem zasažených válkou poskytnout další bezpečná země, ale toto se často neděje, protože migranti se snaží dojít až do zemí střední Evropy, jako je Německo, Rakousko, Francie. Velkou rolí v tom, proč se lidé snaží najít lepší život, má internet a média, kde chudí lidé z třetích zemí vidí, jaký je v Evropě blahobyť. Co nevidí, je to, že lidé musí na to všechno tvrdě pracovat a vzdát se jiných věcí.

Tato diplomová práce má za cíl posoudit rizika migrace na bezpečnost ČR a jejich obyvatel. Na úvod teoretické části diplomové práce byla zpracována literární rešerše na problematiku migrace, kde lze nalézt vybranou odbornou literaturu, která formulovala teoretická východiska pro praktickou část této práce. Jako podklady pro zpracování úvodu praktické části, která se zabývá vývojem a současným stavem migrace v ČR, sloužily Zprávy o stavu migrace za daný rok během posledních třiceti let. V těchto zprávách lze nalézt důležitá data, která se v daném roce udála a ovlivnila migrační situaci. Důležitou součástí je kapitola posouzení migrace v ČR, v které lze nalézt podmínky pro získání mezinárodní ochrany, státního občanství, jak fungují dobrovolné návraty a readmisní dohody. Po prostudování vládních dokumentů byly stanoveny vlivy migrace na bezpečnost ČR a následně identifikována vybraná rizika pomocí metody What - If a provedena analýza pomocí matice rizik, kde byla stanovena přijatelnost rizika. Na základě výsledných hodnot matice rizik bylo zjištěno, na která rizika je zapotřebí ihned přijmout opatření. V závěru kapitoly posouzení rizik migrace je aplikována metoda identifikace rizik Ishikawa diagram, kde jsou uvedené příčiny vzniku migrace obyvatelstva. V závěru praktické části lze nalézt vybrané návrhy na minimalizaci rizik, které by mohly snížit nelegální přechody migrantů a zlepšit migrační politiku ČR.

Cíl diplomové práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

About EUROPOL, 2021. *Europol* [online]. © Europol [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol>

About Frontex, 2020. *FRONTEX* [online]. FRONTEX [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/about-frontex/foreword/>

About IOM, 2021. *IOM* [online]. Švýcarsko [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.iom.int/about-iom>

About Us, 2021. *UNHCR* [online]. Švýcarsko: UNHCR/D. [cit. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/about-us.html>

Access to European Union law, 2020a. *EUR-Lex* [online]. [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/LSU/?uri=CELEX:32007R0862>

Access to European Union law, 2020b. *EUR-Lex* [online]. [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1611329188683&uri=CELEX%3A32013R0604)

[lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1611329188683&uri=CELEX%3A32013R0604](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?qid=1611329188683&uri=CELEX%3A32013R0604)

Access to European Union law, 2020c. *EUR-Lex* [online]. [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1611329646019&uri=CELEX%3A32011L0095)

[content/EN/TXT/?qid=1611329646019&uri=CELEX%3A32011L0095](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1611329646019&uri=CELEX%3A32011L0095)

Access to European Union law, 2020d. *EUR-Lex* [online]. [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0051&qid=1611330133130)

[content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0051&qid=1611330133130](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0051&qid=1611330133130)

Amsterodamská smlouva, 2021. *Evropský parlament* [online]. Evropský parlament [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-amsterdam>

BEVELANDER, Pieter and Bo PETERSSON, ed., [2014]. *Crisis and migration: implications of the Eurozone crisis for perceptions, politics, and policies of migration*. Lund: Nordic Academic Press. ISBN 9789187351303.

BŘICHÁČEK, Tomáš, 2016. *Unie ve víru migrační krize*. Praha: Institut Václava Klause. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 9788075420237.

Budapest Process, 2021. *European Commission* [online]. European Commission [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/budapest-process_en

CASTLES, Stephen and MILLER, J. Mark. 1998. *The Age of Migration*. Basingstoke: Macmillan Press Ltd. ISBN 0-333-801-6.

CEPOL, 2020. *European Union Agency for Law Enforcement Training* [online]. © European Union Agency for Law Enforcement Training [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.cepol.europa.eu/who-we-are/european-union-agency-law-enforcement-training/about-us>

Data - počet cizinců, 2021. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2021-02-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr

DRBOHLAV, Dušan, 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 9788074190391.

Dublinský systém, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>

(ES) č. 562/2006, 2021. *Esipa* [online]. © ESIPA [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32006R0562>

FRONTEX, 2018. *AKADÉMIA POLICAJNÉHO ZBORU* [online]. Bratislava: © AKADÉMIA POLICAJNÉHO ZBORU V BRATISLAVE [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.akademiapz.sk/medzinarodna-spolupraca/frontex>

HENIG, David. 2009. Migrace. *AntropoWEBZIN* [online]. Plzeň: AntropoWeb, s. 131 [cit. 2021-01-23]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/media/webzin/AntropoWEBZIN%202-3_2007.pdf

Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky, 1994. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t1145_00.htm

Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1996, 1998. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?vr=97&all=1>

Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1998, 1999. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?vr=97&all=1>

Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1999, 2000. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?vr=97&all=1>

Instituce a organizace v ČR, 2021. *Migraceonline.cz* [online]. Praha: Ecn Studio [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/uzitecne-zdroje/institutions-and-organizations-in-cze-3>

JANÁČKOVÁ, Stanislava et al., 2016. *Masová imigrace: záchrana, nebo zkáza Evropy?*. Praha: Institut Václava Klause. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 9788087806951.

KLAUS, Václav a Jiří WEIGL, 2017. *Europe all inclusive: a brief guide to understanding the current migration crisis*. Přeložil Ondřej HEJMA. Prague: Václav Klaus Institute. ISBN 9788075420312.

Koncepce integrace cizinců na území České republiky, 2003. *Vláda České republiky* [online]. Praha: Vláda ČR [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/D376DFB23057E7E6C12571B60070FBF3

Krizové zákony: krizový zákon, integrovaný záchranný systém, hospodářská opatření pro krizové stavy, obnova území; Hasičský záchranný sbor; Požární ochrana: zákony, nařízení vlády, vyhlášky: redakční uzávěrka 13.11.2017. Ostrava: Sagit, 2007-2017.

KRÖMER, Antonín, Petr MUSIAL a Libor FOLWARCZNY, 2010. *Mapování rizik*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-086-9.

KŘÍŽKOVÁ, Martina, 2007. *Cizinci, našinci a média: mediální analýzy*. Praha: Multikulturní centrum ve spolupráci s UNHCR. ISBN 8023984756.

Mezinárodní migrace v ČR, 2006. Brno. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

Mezinárodní ochrana, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nase-hlavni-temata-mezinarodni-ochrana-mezinarodni-ochrana.aspx>

Migrace, 2014. *Demografie* [online]. Loděnice: ORA [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_migrace

Migrace a její dopady na společnost, 2018. Znojmo. Bakalářská práce. Soukromá Vysoká škola Ekonomická Znojmo.

Migrační politika ve vybraných zemích EU, 2018. Pardubice. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice.

Nelegální migrace v ČR v devadesátých letech, 2019. Praha. Diplomová práce. Vysoká škola CEVRO Institut.

Návraty, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/navraty.aspx>

Nový pakt o migraci a azylu, 2020. *European Commission* [online]. European Commission [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_cs

OBČANÉ TŘETÍCH ZEMÍ, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-obcan-treti-zeme.aspx>

Odbor azylové a migrační politiky, 2020a. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migrace-web-legislativa-legislativa.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Odbor azylové a migrační politiky, 2020b. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

Odbor azylové a migrační politiky, 2020c. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/migracni-a-azylova-politika-cr.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

Odbor azylové a migrační politiky, 2020d. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/organizace-oamp.aspx>

Odbor azylové a migrační politiky, 2020e. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zasady-migracni-strategie.aspx>

Odbor azylové a migrační politiky, 2021. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>

Otázky a odpovědi o migraci, 2015. *AMNESTY INTERNATIONAL* [online]. Praha: Amnesty International Česká republika [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/zprava/1414/otazky-a-odpovedi-o-migraci>

PALÁT, Milan, 2014. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing. Monografie (Key Publishing). ISBN 9788074182280.

PAVLÍČEK, Václav, 2014. *Ústavní právo a státověda*. Praha: Leges. Student (Leges). ISBN 9788075020536.

Pojem vízum, 2021. *SLOVNÍK CIZÍCH SLOV* [online]. scs.abz.cz [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/vizum-visum>

Schengenská spolupráce, 2020. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/schengenska-spoluprace-schengenska-spoluprace.aspx>

SCHEU, Harald Christian a Ednan ASLAN, 2011. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium. ISBN 9788087284070.

Sdružení pro integraci a migraci, 2021. *Sdružení pro integraci a migraci* [online]. Praha: Sdružení pro integraci a migraci [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/organizace>

Slovníček pojmů, 2021. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Služba cizinecké policie, 2020. *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/dobrovolny-navrat-cizincu-do-vlasti.aspx>

Smlouva o Evropské unii / Maastrichtská smlouva, 2021. *Evropský parlament* [online]. Evropský parlament [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>

Smlouva o fungování Evropské unie, 2008. In: *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: file:///C:/Users/%C5%A0imon/Downloads/pi-1-189_SOFEU.pdf

Státní občanství, 2021. *Sdružení pro integraci a migraci* [online]. Praha: Sdružení pro integraci a migraci [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/statni-obcanstvi>

Státní občanství ČR, 2014. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

Strategie migrační politiky, 2015. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: file:///C:/Users/%C5%A0imon/Downloads/MV-Strategie_migracni_politiky_CR.pdf

Terminologický slovník, 2021. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: © Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

TOMEK, Miroslav, 2019. Krizové a havarijní plánování [přednáška]. Uherské Hradiště: Fakulta logistiky a krizového řízení.

Zákon č. 498/1990 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-498>

VARGOVÁ, Slavomíra, 2017. Analýza rizik [přednáška]. Uherské Hradiště: Fakulta logistiky a krizového řízení.

VARGOVÁ, Slavomíra, 2019. Ovládání rizik [přednáška]. Uherské Hradiště: Fakulta logistiky a krizového řízení.

Zákon č. 325/1999 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/nabidka/cs/1999-325/zneni-20000101#p96_p96-1

Zákon č. 326/1999 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>

Zákon č. 221/2003 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-221?text=Z%C3%A1kon+%C4%8D.+221%2F2003+Sb>

Zákon č. 273/2008 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273?text=Z%C3%A1kon+%C4%8D.+273%2F2008>

Zákon č. 40/2009 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40?text=40%2F2009>

Zákon č. 186/2013 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-186?text=Z%C3%A1kon+%C4%8D.+186%2F2013+Sb>

Zákon č. 191/2016 Sb., 2021. *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS, s.r.o [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191>

Zákon o státním občanství ČR platný od 1.1.2017, 2017. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/lisbon/cz/viza_a_konzularni_informace/novy_zakon_o_statnim_obcanstvi_cr/index.html

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2001, 2002. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?str=1&o=7&PT=U&N=1&F=H&RA=20&vr=97&all=1>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2006, 2007. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?str=1&o=7&PT=U&N=1&F=H&RA=20&vr=97&all=1>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2010, 2011. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-03-08]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?str=1&o=7&PT=U&N=1&F=H&RA=20&vr=97&all=1>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2014, 2015. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?str=2&o=6&PT=U&N=1&F=H&RA=20&vr=97&all=1>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2015, 2016. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2016, 2017. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?tqb1=2&utq=2&o=8&na=Migrace&tqb25=&tqb26=&tqb27=on&tqa28=on&tqa29=on&tqa64=on&tqa30=on&tqa31=on&tqa32=on&tqa63=on&tqa33=on&tqa34=on&tqa62=on&tqa35=on&ra=20>

Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-03-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?tqb1=2&utq=2&o=8&na=Migrace&tqb25=&tqb26=&tqb27=on&tqa28=on&tqa29=on&tqa64=on&tqa30=on&tqa31=on&tqa32=on&tqa63=on&tqa33=on&tqa34=on&tqa62=on&tqa35=on&ra=20>

Zpráva vlády České republiky o stavu v oblasti migrace, 1993. *Parlament České republiky* [online]. Praha: Parlament České republiky [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1993ps/tisky/t0495_00.htm

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BRS	Bezpečnostní rada států
CEPOL	European Union Agency for Law Enforcement Training
ČR	Česká republika
D	Závažnost dopadu
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EUROPOL	Evropský policejní úřad
IOM	International Organization for Migration
OLAF	Evropský úřad pro boj proti podvodům
OSN	Organizace spojených národů
P	Pravděpodobnost
PICMME	Prozatímní mezivládní výbor pro evropské migrační trendy
R	Riziko
SIS	Schengenský informační systém
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Ishikawa diagram migrace obyvatelstva	60
---	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Migrující osoby do/z ČR v letech 1989 až 1999 (Data – počet cizinců, 2021)..	35
Tabulka 2 Nelegální migrace v letech 1993-1999 (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1999, 2000).....	37
Tabulka 3 Žadatelé o statut uprchlíka a cizinci se zákazem pobytu v letech 1993-1999 (Informace o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 1999, 2000).....	38
Tabulka 4 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu na území ČR a udělených státních občanství v letech 2000-2010 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2010, 2011).....	39
Tabulka 5 Nelegální migrace na území ČR v letech 2000-2010 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2010, 2011)	40
Tabulka 6 Legální migrace – Cizinci s povoleným pobytem na území ČR v letech.....	41
Tabulka 7 Cizinci s povoleným pobytem na území ČR v letech 2011-2019 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020).....	42
Tabulka 8 Nelegální migrace v letech 2011-2019 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020)	43
Tabulka 9 Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2011-2019 (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020).....	44
Tabulka 10 Počty žádostí o mezinárodní ochranu v EU v letech 2011-2015 (Břicháček 2016, str. 21-25).....	50
Tabulka 11 Podíl mužů, žen a dětí ve středomořské migraci v letech 2015-2016 (Břicháček, 2016, str. 26)	50
Tabulka 12 Trestně stíhaní cizinci na území ČR (Zpráva o situaci v oblasti migrace na území ČR v roce 2019, 2020).....	53
Tabulka 13 Metoda What – If.....	56
Tabulka 14 Kategorizace pravděpodobnosti vzniku rizika migrace.....	57
Tabulka 15 Kategorizace závažnosti dopadu migrace.....	57
Tabulka 16 Přijatelnost rizika migrace	57
Tabulka 17 Matice rizik.....	58
Tabulka 18 Zjištěná rizika migrace	58